

Täysistunto

Tiistai 6.11.2018 klo 14.00—17.11

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2018 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 215/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1,5 tuntia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 4. asiakohtaan.

Keskustelu

14.02 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen eduskunnan käsittelyyn vuoden 18 toisen lisätalousarvion.

Me olemme valmistelleet tätä lisätalousarviota vahvassa talouden nousutilanteessa, vahvoissa näkymissä. Meillä eletään tällä hetkellä taloudessa suhdannehuippua, ja hienointa ja ilahduttavinta on se, että työllisyysaste on kivunnut sinne lähes 72 prosenttiin. Koska talouskasvu on vahvaa ja työllisyys on kohentunut erinomaisella tavalla, myöskin meidän verotulot kasvavat. Siksi tuloarvioita voidaan korottaa 0,5 miljardilla eurolla. [Timo Heinen: Hienoja uutisia!] Meillä ovat sekä arvonlisäveron, ansio- ja pääomatuloveron, tupakkaveron että varainsiirtoveron kertymät kasvaneet, ja siksi näitä voidaan korottaa.

Valtion velanotto tämän esityksen myötä supistuu 1,25 miljardiin euroon. Tämä on erinomainen saavutus, kun ajatellaan sitä tasoa, mistä vuonna 15 liikkeelle lähdettiin. Olen tyytyväinen siihen, että hallitus on saavuttamassa kaikki keskeiset talouspolitiikan tavoitteensa. Tämä ei ole sattumaa, tämä on määrätietoisien politiikan, talous-, työllisyys- ja veropolitiikan, ansiota, määrätietoisien selkeän suunnitelman ja johdonmukaisen politiikan ansiota. Voimme siis esitellä tätä lisätalousarviota positiivisissa tunnelmissa.

Koska ei myöskään ole ollut alkuvaalikauden — eduskunta- ja hallituskauden alun — tapaan esimerkiksi maahanmuuttokriisistä johtuvia yllättäviä suuria menoja, olemme voineet tässä lisätalousarviossa suunnata resursseja tärkeisiin asioihin. Niistä haluan nostaa esille kaikkein tärkeimmän eli työllisyyden. Viime aikojen uutiset työllisyyden kehityksestä ovat olleet siinä mielessä huolestuttavia, että vaikka tämä hurjakin 72 prosentin työllis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

syysaste ollaan tavoittamassa, niin samaan aikaan me kuulemme eri puolilta Suomea, itse asiassa kaikkialta Suomesta, yritysten viestiä siitä, että he eivät saa osaavaa työvoimaa. Noin 40 prosenttia yrityksistä viestii tätä kaikkialta Suomesta, ja samaan aikaan meillä on kuitenkin edelleen 270 000 työtöntä maassa, kymmeniätuhansia avoimia työpaikkoja, eli meillä on itse asiassa hyvinkin erikoinen tilanne. Siksi tässäkin lisätalousarvioesityksessä resursseja suunnataan erityisesti koulutukseen [Pia Viitanen: Paljonkos sieltä leikattiin?] ja työllisyyteen.

Ensinnäkin osaajapulaan vastaamiseksi lisätään 40 miljoonaa euroa. Toimilla rahoitetaan työttömille suunnattua lyhytkestoista koulutusta ammatillisessa koulutuksessa ja jatketaan muuntokoulutusohjelmia yliopistoissa ja ammattikorkeakouluopetuksessa. Nämäkin tehdään erityisesti osaajapulasta kärsiville aloille, eli pyritään tekemään ja tehdään nimenomaan kohdennettua koulutus- ja työllisyyspolitiikkaa, joka on tässä tilanteessa, jossa avoimia työpaikkoja on mutta osaajia ei saada, aivan oikeaa politiikkaa: esimerkkinä 10 miljoonaa euroa koodarikoulutukseen. Tällä täsmäpanoksella pystytään kouluttamaan ja tarjoamaan opiskelumahdollisuus 1 600—2 400 henkilölle, siis täsmätoimia ja juuri siihen, mitä meidän yritykset kipeästi tarvitsevat. Tämänkaltaisia täsmätoimia me olemme tehneet ja teemme jatkossakin, pala kerrallaan, napsu kerrallaan, jotta mahdollisimman moni suomalainen ihminen, jolla ei ole työtä, saa sen mahdollisuuden työllistyä, kantaa vastuuta itse itsestään, lähimmäisistään, perheestään, nousta pois köyhyydestä ja näköalattomuudesta. [Jukka Gustafsson: Olisi pitänyt tehdä jo aiemmin!] Tämä politiikka on tehnyt tulosta. — Edustaja Gustafsson, olemme tehneet kohta neljän vuoden ajan määrätietoista työtä ja saavuttaneet erinomaisia tuloksia.

Arvoisa puhemies! Olemme myöskin katsoneet, miten me voimme vauhdittaa kasvua. Meidän on tärkeää tukea pk-yritysten ponnisteluja: niiden halua investoida, kasvaa. Siksi olemme rahoittaneet vuonna 16 aloitettua pk-yritysaliohjelmaa 35 miljoonalla eurolla. Tämän ohjelman laajentaminen tarkoittaa 350 miljoonan euron lainojen myöntämistä kasvaville yrityksille lainatakausten myötä tärkeässä tilanteessa, jossa meidän pitää huolehtia tulevaisuuden kasvusta, kestävästä kasvun luomisesta, uusista yrityksistä, kasvavista yrityksistä, uusista työpaikoista — tämä tukee juuri nimenomaan tätä kehitystä.

Muutamia nostoja, arvoisa herra puhemies: Olen erityisen tyytyväinen siitä, että Merenkurkun laivaliikenteen kehittäminen Vaasan ja Uumajan välillä saadaan liikkeelle uuden laivainvestoinnin myötä. Tätä on tehty yhteistyössä Vaasan kaupungin, alueen toimijoiden sekä hallituksen kesken jo pidemmän aikaa, ja nyt edellytykset olivat kunnossa tehdä tämä 20 miljoonan euron panostus. Tämä on erittäin tärkeää Vaasan seudulle.

Nostan esiin vielä muutamia. Lisäämme kehitysyhteistyöhön yhteensä 4,5 miljoonaa euroa vähiten kehittyneiden maiden ilmastorahastoon sekä EU:n Afrikka-hätärahastoon. Me kaikki tiedämme sen, että maatalous kärsi erityisen paljon viime kesän kuivuudesta ja edellisen kesän kosteudesta. Me olemme tehneet laajan maatalouden tukipaketin, ja tässä lisätalousarvion yhteydessä me lisäämme 7,5 miljoonaa euroa kuivuudesta johtuvien kannattavuusongelmien helpottamiseen. Tämä on sinänsä pieni raha, mutta osa isompaa, noin 80 miljoonan kokonaisuutta.

Ja vihonviimeisenä mutta ei vähäisimpänä: Voin ilokseni todeta, että edelleen pystyimme rahoittamaan tärkeää vanhojen metsien suojeluohjelmaa, Metso-ohjelmaa, 3 miljoonalla eurolla tilanteessa, jossa keskustelemme biodiversiteetin säilymisestä, luonnon monimuotoisuudesta, metsien kestävästä käytöstä. Tämä lisäpanostus jo aikaisempien panostusten päälle oli iso ja iloinen asia. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämä valtiovarainministerin puheen-
vuoro saattaa antaa aihetta muutamaa debattipuheenvuoroon. Pyydän niitä edustajia, jot-
ka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

14.10 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys lisäta-
lousarvioksi ei lainkaan muuta talouden yleistä kuvaa. Hallitus on nauttinut suhdannehui-
pusta, kuten ministerikin tässä sanoi, mutta silti meille jää jäljelle 1,2 miljardia euroa bud-
jettialijäämää — silti siis velaksi eläminen jatkuu. Ja mikä näyttää nyt aivan erikoiselta, on
se, että näitten lukujen valossa hallitus esittää ensi vuodelle suurempaa velkaantumista
kuin mitä tänä vuonna tulee toteutumaan. SDP:n vaihtoehtobudjetissa tämä alijäämä supis-
tuu, SDP ottaa, kuten jokaisena vuonna, vähemmän velkaa kuin tämä hallitus suhdanne-
huipulla. [Ben Zyskiewicz: Harakka huttua keittää!]

Onko hallitus tehnyt asioita hyvin, vai onko sitä auttanut suotuisa suhdanne? Talouspo-
litiikan arviointineuvosto toteaa, että koska rakenteellinen jäämä, joka on puhdistettu näis-
tä suhdanteista, kasvaa, toisin kuin hallitus on luvannut, niin silloin voidaan todeta, että
tämä suhdannehuippu ei ole hallitusta auttanut. Kaikki nämä pienet perunat, [Puhemies ko-
puttaa] joista tässä kiitos, eivät vatsaa paljon täytä.

14.11 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri talouden yleises-
tä kuvasta, niin kuin edustaja Harakka totesi, johtuen meillä nyt on mahdollisuus panostaa
niihin erittäin tärkeisiin, kauan odotettuihin asioihin. Ja tämä johtuu siitä, että työttömyy-
teen ja toimeentulotukeen, esimerkiksi, joudutaan käyttämään vähemmän varoja, ja sen
seurauksena verotulot ovat kasvaneet ja voimme nyt satsata enemmän liikenneturvallisuus-
teen, korjausvelan hoitamiseen ja tämänkaltaisiin asioihin, jotka kansalaisten kannalta ovat
erittäin tärkeitä. Siksi pitää muistaa, että ne monet inhottavat päätökset, joita vaalikauden
alussa jouduttiin tekemään, nyt sitten alkavat kantamaan hedelmää ja tulosta, kun talous on
kunnossa ja voidaan tätä yleistä talouspolitiikan tuottoa jakaa tällaisilla täsmähankkeilla,
jotka sitten vievät taloutta edelleen eteenpäin.

14.12 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsomme
tätä Suomen vastausta ilmastokriisiin, niin olisi erittäin paikallaan, että nyt jo tässä lisäta-
lousarviossa vielä vakavammin otettaisiin nämä kansainvälisen ilmastopaneelin suosituk-
set ja Suomen reaktio niihin. On hyvä, että kehitysyhteistyön painopistettä siirretään ilmas-
toon ja ympäristöön, mutta kun katsoo hallituksessa tähän mennessä tapahtunutta — erit-
tään suuria leikkauksia myöskin kehitysyhteistyön saralla — näyttää siltä, että emme vie-
läkään vastaa tähän ilmastokriisiin sillä tavalla kuin meidän pitäisi Suomena siihen vastata.

14.12 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Isosta kuvasta tässä pu-
hutaan, mutta kuten sanotaan, piru asuu yksityiskohdissa. Ministeri Orpo, sanoitte, että
maahanmuuton yllättävät kulut ovat helpottaneet, mutta silti täällä lisätalousarviossa esi-
tätte esimerkiksi 6 miljoonaa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon — ehkei
tämä nyt ihan ole linjassa siihen, mitä äsken sanoitte.

Sitten olisin kysynyt myöskin, mitä tämä osaamiskeskus pitää sisällään, tämä maahan-
muuttajien osaamiskeskus — hyvin epämääräistä tekstiä. Onko tämä joku uusi rahankip-
paamispaikka? Onko sieltä jotain konkreettista odotettavissa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

Lisäksi olisin kysynyt tästä ilmasto- ja ympäristöpolitiikasta sen verran, että ollaanko kehitysavun edellytykseksi asettamassa selkeitä mittareita esimerkiksi väestön kehityksen hillitsemiselle. Se on yksi kestävä kehityksen merkittävistä uhkatekijöistä. Muun muassa Afrikassa ja Intiassa väestö kasvaa räjähdysmäisesti. Miksi tästä ei [Puhemies koputtaa] puhuta?

14.14 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Taloudessa on tapahtunut suuri, iso käänne. Talous kasvaa ennätysvauhdilla, työllisyys paranee, ja samaan aikaan työttömyys vähenee. Arvoisa valtiovarainministeri, teidän johdollanne tehty talouspolitiikka näyttää toimivan. [Ben Zyskowicz: Näin on!] Sitä talouspolitiikkaa on hyvä jatkaa, ja nyt nimenomaan tarvitaan näitä panostuksia työntekijäpulaan. Meillä on paljon yrityksiä, jotka palkkaisivat lisää, kun heille löytyisi tekijöitä, osaavia tekijöitä. On hyvä, että tähän kohdennetaan nyt tässä lisätalousarviossa 40 miljoonaa.

Tässä on myös erinomaisia yksityiskohtia: veteraanirahat — taataan se, että jokainen veteraani pääsee hoitoon — ja Metso-rahast, eli luonnonsuojeluun panostetaan. Mutta on myös se, että tehdään tie jatkamaan tätä korjausvelkaohjelmaa liikenneverkon osalta. Se tarvitaan ensi kaudella. Sitä työtä, jota nyt on aloitettu liikenneministeri Bernerin johdolla, [Puhemies koputtaa] tulee jatkaa myös ensi kaudella.

14.15 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tietysti hellyttävää, että kokoomuslaiset puolustavat omaa ministeriä, se on oikein. Minäkin voin vain todeta, että, ministeri Lindström, vaikka ette ole paikalla, teidän työllisyyspolitiikkanne toimii: 115 000 työllistä lisää. Viimeisen kahden vuoden aikana pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt 50 000:lla. Ja mikä hienointa — sanon tämän näin nuorempaan ikäluokkaan kuuluvana — myös nuorisotyöttömyys on vähentynyt 5 prosenttiyksiköllä. Eli hyvään suuntaan mennään. Ja myös tämä 40 miljoonaa muutokoulutukseen on erinomainen lisä tässäkin suhteessa.

Jos ajattelen myös kotikaupunkiani Espoota, joka on hyvin teknologiavetoinen kaupunki, ja niitä yrityksiä on paljon, niin myös tämä koodareiden kouluttaminen, 1 600—2 400 ihmistä, on hyvin merkittävää myös näiden yritysten kannalta.

Toisaalta herää kysymys, että jos nyt on talouden suhdannehuippu, niin minkälainen tilanne on seuraavan hallituksen aikana. Voisin veikata, että ei taloudellisesti ainakaan merkittävästi parempi. Eli kyllä taloudellisesti vaikeat ajat siinä mielessä jatkuvat, että kyllä valtiontaloudesta pitää pitää hyvin tarkkaa huolta, jotta voidaan pitää huolta myös niistä, jotka eivät itse pärjää. [Puhemies koputtaa] Se on se valtion tärkein tehtävä.

14.16 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriö, Suomen Pankki ja monet muut tahot ennustavat, että olemme suhdannehuipussa tällä hetkellä ja että tilanne näyttää heikommalta tulevaisuudessa. Sen takia olisi tärkeää panostaa tulevaisuuteen, uskaltaa tehdä tulevaisuusinvestointeja liittyen koulutukseen, työelämään, sosiaaliturvan rakenteisiin.

Minun mielestäni nyt olisi tärkeää panostaa koulutukseen aivan uudella tavalla. [Timo Heinonen: Näinhän tässä tehdään!] Pitää luoda kestävä koulutuspolku, joka alkaa sieltä maksuttomasta varhaiskasvatuksesta, menee maksuttoman toisen asteen koulutuksen kautta, oppimisen kautta korkeakoulutukseen ja aina tutkimukseen ja tieteen tekemiseen. Nyt pitäisi palauttaa tieteen kunnia. Me tarvitsemme perusrahoitukseen riittävästi rahaa tule-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

vaisuudessa, jotta saamme innovaatiotoimintaa, tutkimusta, tuotekehitystä, erityisesti perustutkimusta tehtyä. Tarvitaan semmoista politiikkaa tieteen tekemisessä, jossa tutkijat voivat käyttää työpanoksensa tutkimiseen, eivät rahan hankkimiseen. Näistä asioista [Puhemies koputtaa] puuttuu näkemys teidän lisätalousarviossanne.

14.17 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det känns bra att samsättningsciffran ser bättre ut, och det finns mycket man ännu kan göra, bland annat bör behovsprövningen för utländsk arbetskraft tas bort.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä yhteydessä myös kiittää valtiovarainministeri Orpoa sekä ministereitä Berner ja Lintilä Merenkurkun liikenteen tukemisesta. Vaasan ja Uumajan kaupungit ovat sitoutuneet myös jatkossa kantamaan päävastuun tästä, mutta valtion raha on äärimmäisen tärkeä mahdollistaja tälle.

Det stärker det nordiska samarbetet — och det känns ju extra bra förstås så här på Svenska dagen — men också såväl energiklustret som hela den marina sektorn i Finland och marinteknologiklustret här längs med vår kust. — Kiitos.

14.18 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Talouden kasvu näkyy myönteisenä jo varsinaisessa budjetissa. Työ- ja elinkeinojaoston kannalta hyvin miellyttävää oli nähdä kasvituloksia matkailussa, miten Business Finlandia vahvistetaan, miten Terrafame meni myönteisesti ja niin edelleen. Nyt annan ministeri Orpolle vielä suuren kiitoksen siitä, kun meillä on 270 000 työtöntä ja runsaat 100 000 työpaikkaa vapaana, että olette kiinnittänyt huomiota vielä koulutuksen tärkeyteen. Välttämätöntä on löytää tälle yhtälölle joku yhdysside niin, että nämä numerot lähestyisivät toisiaan. Se on oikea linja, mikä nyt on tässä liikkeellä.

14.18 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Så här på Svenska dagen vill jag ännu understryka att det är väldigt glädjande att regeringen har noterat Kvarken-förbindelserna och också beviljat budgetpengar 10 miljoner euro. Det är väldigt viktigt för att vi ska uppehålla trafiken till vårt västra grannland.

Siinä mielessä, että Suomi on yksi maa mutta meillä on kaksi kansalliskieltä, uskon, että laivayhteys Ruotsiin ja yhteys Pohjoismaihin vahvistunee nyt tämän hankkeen avulla.

I övrigt finns det också många andra saker som är positiva i regeringens budgetförslag, bland annat det att man också ger 7,5 miljoner i tilläggsstöd för jordbruket, och ännu det att krigsveteranerna får 3 miljoner i rehabiliteringspengar.

Näistä iloisista asioista huolimatta haluaisin kiinnittää huomiota siihen EK:n pääekonomistin varoitukseen, josta puhuttiin eilen, että pidemmällä aikajänteellä meillä on kuitenkin valtionvelka lähtenyt kasvamaan tai lähtee viimeistään vuonna 2025, ja toivoisin, että hallitus kiinnittää tähänkin [Puhemies koputtaa] asiaan huomiota.

14.20 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi elää nyt suhdannehuippua. Työttömyys on onneksi laskenut, ja sitä myötä myös työttömyysturva-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

menot ovat pienentyneet. Se on erittäin hyvä, mutta silti ollaan tilanteessa, että perusturvaetuksia leikataan, indeksileikkauksia ei ole tälle vuodelle eikä ensi vuodellekaan peruttu. Kysymys kuuluu: jos perusturvalla eläville ei ole rahaa laskusuhdanteessa eikä ole rahaa noususuhdanteessa, niin milloin sitten hallituksen mielestä on kaikista köyhimpien vuoro?

Arvoisa puhemies! Päästöhuutokauppatuloja on päästöoikeuksien hinnannousun myötä tullut lisää 72 miljoonaa euroa. Se on totta kai erittäin hyvä asia budjetin näkökulmasta mutta ennen kaikkea ilmastotoimien ja investointien ohjautumisen näkökulmasta. Mutta vaikka 72 miljoonaa euroa tulee lisätuloja, niin näistä vain 2 miljoonaa euroa ohjataan kehitysmaiden ilmastorahoitukseen eli ilmastomuutoksen torjumiseen ja siihen sopeutumiseen köyhimmissä maissa. Tämä ei riitä lainkaan kompensoimaan aikaisempia [Puhemies koputtaa] valtavia leikkauksia. Eikö tätä voitaisi kokonaisuudessaan ohjata ilmastomuutoksen vastaiseen työhön?

14.21 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan siitä, mitä edustaja Sarkkinen totesi. Päästöhuutokauppatuloja on tosiaan tullut yli 70 miljoonaa, joten tässä kohtaa olisi viisasta lisätä kehitysyhteistyömäärärahoja, varsinkin ilmastorahoitusta. Se olisi myös IPCC:n hälyttävän raportin jälkeen erittäin viisasta.

Puhuitte paljon työllisyyspolitiikasta ja siitä, kuinka yritysten on vaikea löytää osaavaa työvoimaa. Meillä on myös paljon sellaista työvoimaa, jonka on hyvin vaikea löytää omaa paikkaansa: pitkäaikaistyöttömiä, osatyökykyisiä, vammaisia ihmisiä, joiden työllisyysaste on huomattavasti heikompi kuin muualla maailmassa. Näiden ihmisten työllistymisen eteen on tehtävä paljon uusia ratkaisuja, työn ja sosiaaliturvan yhteensovittamista ja muita kannustimia. Mitä te olette tehneet, arvoisa hallitus ja ministeri Orpo, osatyökykyisten työllisyyden edistämiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä debatin tässä vaiheessa vastauspuheenvuorot seuraaville edustajille: Zyskowiec, Vähämäki, Gustafsson, Anttila. Ja jos ministeri sitten haluaa käyttää välikommentin, 2 minuuttia, niin hänelle siihen mahdollisuus suodaan.

14.22 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisat edustajat, kuulitteko SDP:n puheenvuorot? Edustaja Harakka moitti täällä, että finanssipolitiikka on liian löysää. Sen jälkeen edustaja Rinne käytti puheenvuoron tarpeista investoida koulutukseen, tutkimukseen, ja hintalappua hän ei maininnut, mutta ymmärsin, että hän puhui sadoista miljoonista. Aikaisemmin hän on tullut tunnetuksi miljardilupauksista. Näin voi toimia, kun on oppositiossa.

Mutta edustaja Heinonen sanoi aivan oikein täällä aikaisemmin teille, arvoisa valtiovarainministeri, että teidän johdollanne harjoitettu talouspolitiikka tuottaa tulosta. Itse en ymmärrä, kun esimerkiksi tässä käydyssä työmarkkinakiistassa palkansaajajärjestöt totesivat, että nyt on viimeinen niitti, kun tässä on tämä kikykin jouduttu kestäämään. Siis kilpailukyky sopimus merkitsi Suomelle kilpailukyvyyn kohenemista, sitä kautta vähintään kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja. Eikö tämä käy suomalaisille ammattiyhdistysliikkeille? [Pia Viitanen: Lomarahaleikkauksia ahkerille sairaanhoitajille!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

14.23 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tämä lisäbudjettiesitys sisältää hyviä ja loogisia esityksiä. Velanotto vähenee 485 miljoonaa, ja tässä tehdään näitä panostuksia, mitä voidaan tehdä nyt, kun työllisyys on kohentunut: Edelleen kohdistetaan kohtaanto-ongelmaan 20 miljoonaa lyhytkestoiseen tutkinnonosaan tähtävään koulutukseen ja 10 miljoonaa ohjelmistoalan koulutukseen. Nämä ovat hyviä panostuksia. Tekoälytutkimukseen 4 miljoonaa, väylähankkeisiin 70 miljoonaa — ne menevät vt 4:lle, valitettavasti sinne Jyväskylään edustaja Kankaanniemen kotikulmille, mutta toivotavasti jatkossa saadaan vt 4:ään myöskin Oulu—Kemi-välille. Maatalous saa 7,5 miljoonaa ja Metsähallituksen digitalisaatiohankkeet 2,5 miljoonaa. Nämä ovat hyviä lisäyksiä.

Kaikkinsa tämä näyttää hyvältä, mutta totean myös siten, että voi tulla huonoja aikoja. Meillä pitäisi takataskussa olla jonkunlainen leikkauslista. Onko sitä olemassa, kuka sen oikein laatii ja missä vaiheessa?

14.24 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni edustaja, puheenjohtaja Rinne puhuu ihan oikeasti koulutuksen ja tutkimuksen osaamisen kunnan palauttamisesta. Ministeri Orpo rehvasteli nyt sillä, että tähän osaamiseen laitetaan lisäbudjetissa 40 miljoonaa euroa. Hyvä niin, mutta logiikka on nyt vähän tämä, että kun on suhteessa 100 miljoonaa leikattu, niin 5—10 miljoonaa palautetaan. Näin se nyt vain on.

Sivistysvaliokunta viikko sitten käsitellessään ensi vuoden budjettia oli yksimielisesti äärimmäisen huolestunut niistä leikkauksista, mitä ammatilliseen koulutukseen on tehty. Nyt tässä esitetään 10 miljoonaa euroa lisää pilotteihin tilanteessa, jossa osa ammattiin opiskelevista suorittaa kolmen päivän työviikkoa, kaksi on loppoaikaa. Siis me sosiaalidemokraatit edellytämme kyllä, että tähän ammatilliseen reformiin kiinnitetään enemmän huomiota myöskin taloudellisesti. Kuntaliitto oli laskenut, että yli 80 miljoonaa tarkoittavat [Puhemies koputtaa] ne lisätehtävät, jotka uusi laki tuo. Ne pitää kaivaa nyt esille, ministeri Orpo.

14.26 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitukselle ja ministerille kiitos siitä, että tässä panostetaan nyt infraan, koska meillä on infrassa erittäin suuria tarpeita. Nämä menevät todella siihen kiireisimpään. Mutta minun kysymykseni kuuluukin, arvoisa valtiovarainministeri: onko jotain valmistelua sille, millä me jatkossa kuromme kiinni sitä korjausvelkaa ja rahoitamme uusia investointeja, jotka ovat välttämättömiä infran osalta? Olen aivan varma, että budjettirahoituksen kautta se ei ole mahdollista. Löytääkö tämä hallitus vielä keinoja, joilla se voitaisiin toteuttaa?

Totesitte aivan oikein tästä kuivuuspaketista, että sen osana tässä on 7,5 miljoonaa euroa. Siinä yhteydessä kiinnitän erityistä huomiota siihen, että tietojärjestelmät pitäisi saada nopeasti kuntoon, jotta nämä rahat voitaisiin viljelijöille palauttaa. Polttoaineveroa palautettaessa kesti vuoden, ennen kuin saatiin se edellinen palautus. Ei siitä ole mitään hyötyä, vaikka täällä olisi mikä määrä miljoonia, jos ei niitä saada maksuun.

14.27 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Harakkaa voi heti lohduttaa sillä, että rakenteellinen alijäämä käytännössä painuu nolnaan. Se arviointineuvosto, johon viittasitte, on muistaakseni jo vuoden takainen, [Timo Harakka pyytää vastauspuheenvuoroa] ja talous on siis kehittynyt niin vahvasti, että julkinen talous on tasapainossa käytännössä jo tämän vuoden aikana, viimeistään alkuvuodesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

Budjettitalous on alijäämäinen. Se, miksi nyt lisätalousarvion velkamääräarvio tälle vuodelle on alhaisempi kuin ensi vuodelle, johtuu yksinkertaisesti siitä, että meillä oli tälle vuodelle kohdentunut Vientiluotosta kertaluontoinen tulo, joka on maksettu nopeammassa aikataulussa. Joka tapauksessa velkaantuminen on laskenut noin 7 miljardin tasosta todella nopeaa tahtia siihen, että ensi vuonna budjettitalous voidaan saada tasapainoon ja keräyttämään puskureita. Tämä on aivan loistava saavutus.

Ja kyllä, jälleen kerran totean sen, että myönteinen maailmantalous ja euroalueen kasvu ovat olleet aivan keskeisiä, mutta euroalue ja maailmantalous kasvoivat jo edellisen hallituksen aikana, eikä silloin vielä päästy kiinni. Nyt me teimme muun muassa kilpailukykyä parantavia toimia: Kiky-sopimus, 30 000—40 000 työpaikkaa tutkimusten mukaan, aivan kiistaton. Veronkevennyksillä on palautettu ahkerille sairaanhoitajille ja julkisen sektorin työntekijöille se, mitä he ovat tässä hävinneet.

Tulevaisuuteen kun katsotaan, niin meidän täytyy olla todella huolissamme siitä, että ollaan suhdannehuipulla, ja silloin ei ole paikka julkisten menojen kasvattamiselle, [Kari Uotila: Eikä veronkevennyksille!] ei julkisten menojen kasvattamiselle — veronkevennyksille on silloin, kun ne suunnataan sinne, mitkä lisäävät työtä: työtä, yrittäjyyttä, investointeja. — Nyt jos julkisia menoja korotetaan ja samaan aikaan kiristetään työn ja yrittämisen veroja, tilanne on katastrofaalinen. [Ben Zyskowitz: Niin kuin nähtiin!] Pitää olla selkeä suunnitelma tulevaisuuteen jatkaa tätä määrätietoista politiikkaa, panostaa kyllä osaamiseen ja koulutukseen, niin kuin me teemme.

Tästä lisätalousarviosta, näistä käytettävistä varoista, [Puhemies koputtaa] käytetään karhunosa, iso osa, koulutukseen, työllisyyteen, kasvuun ja tulevaisuuteen. [Jukka Gustafsson: Liian vähän, liian vähän kuitenkin! Leikattu niin paljon!]

14.29 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin on käynyt ilmi, taloudellisen kasvun näköalat tulevina vuosina niin Suomessa kuin Euroopassakin ovat vaimeampia kuin nyt, ja siihen pitää tietysti varautua. Näitä pitkän aikavälin kasvun edellytyksiä ja alustoja parannetaan tutkimuksella, tuotekehityksellä, osaamisella, että investointiympäristö on hyvä.

Mutta lisäbudjetilla ei ratkaista kaikkea. Yhtä asiaa kuitenkin toivoisin, ja se on se, että kun meillä on vajaa 70 000 sellaista alle 30-vuotiasta nuorta ja nuorta aikuista, jotka eivät ole töissä, eivät ole koulutuksessa ja ovat heikosti kiinni yhteiskunnassa, niin olisi tärkeää rakentaa heille tällainen selviytymisen ohjelma koulutukseen, työmarkkinoille. Jos sitä ei tehdä nyt ja tulee taloudellinen taantuma, niin olen erittäin huolestunut siitä, miten nämä ihmiset niissä olosuhteissa pärjäävät, ja riski sille, että he syrjäytyvät, on erittäin suuri. Minä toivoisin, että tällaisiin tulevaisuusinvestointeihin näitten nuorten aikuisten kohdalla olisi ollut [Puhemies koputtaa] lisäbudjetissa tilaa.

14.30 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi viikon torstaina hallitus antaa täydentävän budjetin ensi vuoden budjettia koskien. Kysyisin: onko siinä tulossa edes jonkinlaista suunnanmuutosta tai korjauksia siihen kehitykseen, joka ihan oikeasti meillä tässä tutkimus- ja tuotekehityksessä on? Koko 2000-luvun meidän tutkimus- ja tuotekehityspanokset ovat polkeneet lähes ennallaan, kun ne verrokkimaissa — Ranskassa, Britanniassa, OECD:ssä, EU-tasolla — ovat nousseet 30—50 prosenttia suhteutettuna bruttokansantuotteeseen. Ainakin jonkinlainen ele, jonkinlainen liikahdus olisi syytä saada liikkeelle jo tässä täydentävässä budjettiesityksessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

Sitten pääministeri Sipilä on pikkaisen katunut sitä, että on tehty liiankin kovia leikkauksia perusturvaan — tarkoitti varmaan kansaneläkkeidenkin historiallista ensimmäistä leikkausta vuosikymmeniin. Onko valtiovarainministeri samaa mieltä, että vähän liian kovaa kyytiä [Puhemies koputtaa] köyhille annettiin näillä aiemmilla leikkauksilla?

14.31 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin käyty keskustelua siitä, että työllisyys on parantunut, mutta ehkä on tosiaan hyvä hetkeksi pysähtyä miettimään, mistä tämä johtuu. Täällä jo mainittiin, että 30 000—40 000 on ekonomistien arvioiden mukaan kilpailukykysovimuksen ansiota. Se, mistä ei vielä ole puhuttu, on se, että hallituksen tekemien muiden lakimuutosten — esimerkiksi koeajan pidentäminen, takaisinottovelvoitteen joustavoittaminen, lomalla sairastamisen omavastuun palauttaminen et cetera et cetera — vaikutus on 33 000—42 000 työpaikkaa ekonomistien arvioiden mukaan. Olennaista tässä on nyt tajuta se, että jokaista näistä uudistuksista vasemmisto-oppositio on täällä vastustanut. [Ben Zyskowiec: Totta kai!] Eli jos olisi menty niin kuin te olisitte halunneet, niin näitä työpaikkoja ei olisi syntynyt, Suomen talouden tilanne ei olisi parantunut niin paljon kuin nyt eikä niille vaalilupauksille, mitä te nyt olette antamassa, olisi senkään vertaa katetta. Nyt on saatu todella iso asia oikeaan suuntaan. [Timo Harakka: Maailmantalous! — Ben Zyskowiec: Onneksi kuitenkin vihreät ja demarit kannatti kiky-sopimusta!]

14.32 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin Sipilän hallitus on satsannut paljon tällä hallituskaudella korjausvelkaan, lähes miljardin, ja hyvä, että nyt tässä lisäbudjetissa jatketaan tätä linjaa ja todellakin satsataan myös talvikunnossapitoon. On aika turvatonta ollut välillä ajella Suomen teillä. Hyvä, että tähän satsataan.

En ole ollenkaan pahoillani siitä, että myös Merenkurkun laivaliikenne saa rahaa. Sanoisin näin, että yksi siitä vain puuttuu: se vaatisi myös sitten Kolmostien parantamista. On ihan selvää, että kun pakotteet Venäjää kohtaan vähenevät jonain päivänä, niin myös Ruotsista ja Norjasta tulee liikennettä Merenkurkun yli ja Kolmostietä myöten sitten aina itärajalle, ja myös meidän tavaraliikenne pyrkii Skandinaviaan ja Atlantin satamiin. Tässä mielessä toivon, että tämä rahoitussolmu, tämä Gordionin solmu, saadaan avattua. Toivonkin valtiovarainministeriöltä näkemystä myös tähän, että pelkästään budjettiraha ei tule riittämään vaan täytyy etsiä keinoja, millä nämä pääväylät saadaan kuntoon, mihin edustaja Anttilakin viittasi.

14.34 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kun nyt mitä ilmeisimmin eletään keskellä suhdannehuippua, niin tämä filosofia on aivan oikea: nyt tarvitaan malttia, nyt ei ole syytä rillutteluun ja löysään rahan jakamiseen sinne sun tänne. Meitä varjeltakoon tulevaisuudessakin sellaiselta hallitukselta, mihin kyllä punavihreällä koalitiolla olisi täydet edellytykset, että rahaa jaettaisiin holtittomasti sinne ja tänne [Jukka Gustafsson: Mihin tämä perustuu? Soopaa!] ja vielä tuonnekin. Nyt jaetaan sosiaaliturvaa, turvallisuutta ja riippumattomuutta sillä, [Välihuutoja vasemmalta] että ihmisille tarjotaan työtä. 50 000 pitkäaikaistyötöntä on saanut työtä, on yli 115 000 uutta työpaikkaa, nuorisotyöttömyys on vähentynyt — tämä kaikki kertoo siitä, että hallituksen ja nimenomaan sinisten linja on tässä turvallisuuden linja, [Puhemies koputtaa] turvallisuus tulee myös työstä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Rinne, puolueen puheenjohtaja.

14.35 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on turhaa kiistellä siitä, kuka on nyt saanut aikaan tämän tai mistä johtuu tämä talouskasvu ja työllisyyden parantuminen. Siinä on varmaan monia tekijöitä: edellisen hallituksen, tämän hallituksen [Ben Zyskowicz: Ja seuraavan hallituksen!] ja erityisen paljon EKP:n rahapolitiikka, joka on vaikuttanut siihen, että talous on lähtenyt kasvamaan ja investoinnit ovat lähteneet liikkeelle.

Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, minua kiinnostaa se, miten te näette koulutusinvestoinnit, tieteen tekemisen investoinnit tulevaisuuteen. Eikö ole niin, että koko suomalaisen hyvinvointivaltion rakentamisen keskeinen elementti on se, että ollaan satsattu koulutukseen ja tutkimukseen, tuotekehitykseen, innovaatio toimintaan? Nyt en löydä tästä teidän lisätalousarviosta enkä teidän talouspolitiikan linjastakaan mitään sellaista, mikä tukisi tätä vaadetta parantaa näitä asioita tulevaisuuteen, 2020—2030-luvulle. Te olette leikannut tämän hallituskauden aikana yli miljardi euroa vuositasolla koulutuksesta ja tutkimuksesta. [Ben Zyskowicz: Senkö te palautatte?] Tätä nämä ihmiset huutavat tuolla yliopistoissa, että nyt tarvitaan perusrahoitukseen rahaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän ministerille aivan kohta puheenvuoron, sitä ennen kuitenkin vastauspuheenvuorot, edustaja Kari ja edustaja Arhinmäki. Sitten ministerin puheenvuoro.

14.36 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useampi edustaja otti edellisellä debattikierroksella esiin kehitysyhteistyöleikkaukset, mutta ministeri ei kuitenkaan ehtinyt niitä kommentoimaan. Tämä on sinällään aivan ymmärrettävää, koska hallitus leikkasi heti kautensa alussa kehitysyhteistyöstä merkittävästi, noin 300 miljoonaa euroa, joka laski meidän maksaman rahoituksen tason alle 40 prosentin. Samaan aikaan kuitenkin YK:n kestävä kehityksen tavoitteet sekä Pariisin ilmastopöytäkirja edellyttäisivät meiltä lisää rahoitusta ilmastomuutoksen torjuntaan.

Edellisen hallituksen aikana luotiin tämä innovatiivinen kehitysyhteistyön rahoitusväline, joka on saanut kansainvälisesti laajaa kiitosta, eli se, että päästöhuutokauppatulot käytetään kehitysrahoitukseen ja kansainvälisiin ilmastotoimiin. Nyt kun päästökauppa toimii paremmin ja sieltä tulee enemmän rahaa, niin minkä ihmeen takia me emme tavoittele tätä 0,7 prosentin tavoitetta ja suuntaa näitä rahoja kehitysyhteistyöhön ja ilmastomuutoksen [Puhemies koputtaa] torjuntaan, koska nyt tälle työlle on tarvetta?

14.37 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Talouden suuri kuva on se, että talouden tilanne ja työllisyys ovat parantuneet. Edustaja Heinonen ja edustaja Zyskowicz täällä pääsivät kehumaan, että se on valtiovarainministerin ansiota. [Timo Heinonen: Ei pelkästään!] Kyllä meillä silloin aika vaikutusvaltainen ministeri on, kun on saanut Euroopan keskuspankin elvyttämään miljardeilla ja miljardeilla — varsinkin sen jälkeen, kun on ensin itse vastustanut elvytystä, ja nyt hän on kuitenkin ajanut sen eurooppalaisella tasolla.

Arvoisa puhemies! Sen seurauksena, kun talous on parantunut, jopa pääministeri Juha Sipilä on todennut, että hallitus leikkasi ehkä liikaa. Hän sanoi: ”Jos olisi uskottu, että ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

louskasvu on 3 prosenttia vaalikauden lopussa, niin olisiko leikkausosuus voinut olla pikemminkin pienempi.” Näin sanoi pääministeri Sipilä. Mutta jos katsoo, mitä hallitus on tekemässä, niin toisin kuin edustaja Kivelä sanoi, sosiaaliturvaa ei jaeta vaan sosiaaliturvaa leikataan ensi vuonnakin, indeksit jäädytetään. Ja nyt kysymys kuuluu: Kun pääministerikin jo katu näitä päätöksiä, niin vielä ensi vuoden indeksijäädytykset [Puhemies koputtaa] on mahdollista peruuttaa. Peruuttakaa ne. Eikö niin, ministeri Orpo?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän vielä edustaja Reijonen, ja sitten ministerille.

14.38 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Sipilän hallitus on onnistunut erinomaisesti työllisyys- ja talouspolitiikassaan. Tämä työllisyyden kasvu on tuonut liikkumavaraa, ja se on varmasti hyvä asia.

Täällä on puhuttu koulutuksesta. Me kaikki tiedämme tällä hetkellä, että tuolla elinkeinoelämässä on tietyillä aloilla erittäin iso pula osaavasta työvoimasta, ja hallitus on tarttunut tähän. Tässä lisätalousarviossa ollaan koulutukseen panostamassa lisäresursseja, ja se on erinomainen asia minusta kaiken kaikkiaan. Tämä ammatillinen koulutus on ihan keskeisessä roolissa eli se toinen aste, siellä nyt tuloksia pitää saada aikaiseksi, ja hallitus on tähän tarttunut.

Toinen erittäin tärkeä asia on, että kun viime talvi oli aika haasteellinen tiestön talvikunnossapidon osalta, niin nyt sinne on rahaa, ja myös se, että on vähän avattu tätä kokonaisuutta, on erinomainen asia. Tästä täytyisi antaa Sipilän hallitukselle erityiskiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministeri — jos paikan päältä 1 minuutti.

14.39 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Puhemies! Valtavasti oli hyviä kysymyksiä. Otetaan nyt muutamia.

Siis me — hallitus ja minä sen valtiovarainministerinä — noudatamme pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmaa ja sen taustalla olevaa talouspolitiikan ohjelmaa. Muita esityksiä ei ole tehty. Muita esityksiä ei ole tehty, ja me noudatamme tätä. Tällä talouspolitiikan ja työllisyyspolitiikan toimivalla linjalla, joka on tuottanut lähes 120 000 uutta työllistä tähän maahan, ollaan tasapainotettu julkinen talous, luodaan pohjaa sille, että tulevina vuosina voidaan pitää huolta suomalaisten hyvinvoinnista — niidenkin, jotka eivät työllisty, jotka eivät pärjää itse. Heistä pystytään pitämään huolta, kun julkinen talous on saatu tasapainoon. Sehän on tulevaisuusteko parhaasta päästä, että me olemme pystyneet tähän. Silloin voidaan arvioida esimerkiksi tätä indeksikysymystä eri tavalla.

Mitä koulutukseen tulee, pala palalta kurotaan kiinni ja panostetaan sinne, missä ne tärkeimmät kohdat ovat.

Maahanmuuton kustannuksista [Puhemies koputtaa] totean sen, että ei siis ole yllättäviä suuria, satojen miljoonien kuluja, niin kuin alkukaudesta. [Puhemies koputtaa] Nyt tämä tilanne on hallinnassa, tämä on erilainen kysymys. [Leena Meri: Ei yllätä, ovat merkittäviä koko ajan!]

Ja muihin kysymyksiin palaan sitten [Puhemies koputtaa] seuraavissa puheenvuoroissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vartin päästä ministerille ehkä vähän useampi minuutti.

14.41 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nuorapääministeri Sipilän viikonvaihteen puheet olivat siis katteettomia vaalipuheita, kun valtiovarainministeri tyrmää sen, että voitaisiin nyt tässä tilanteessa kaikkein heikoimmassa asemassa olevien etuuksien indeksitarkistukset tehdä. Meillä on täällä se lakiesitys teiltä, hallituksen esitys — vetäkää se pois tai antakaa omille ryhmillenne ohje, että se laki hylätään, ja annetaan indeksikorotusten tulla niille, jotka ovat todella sen tarpeessa. On selvää, että vajaan neljän vuoden takaisesta tilanteesta ollaan päästy roimasti eteenpäin ja jopa hyvään tilanteeseen. Siihen on monia eri syitä, niitä on turha tässä yrittää kaivaa. Mutta nyt on mahdollisuus jakaa tämä potti hieman oikeudenmukaisemmin, [Puhemies koputtaa] veronkevennyksistä voi siirtyä hieman sosiaalisempaan linjaan.

Tuohon Palokanorren korjaamisrahaan [Puhemies koputtaa] suhtaudun hyvin myönteisesti ja olen siitä hyvin kiitollinen. [Markku Rossi: Tulihan se sieltä mutta viimeisessä jalkilauseessa!]

14.42 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec ihmetteli, miten on mahdollista tehdä järkevää suhdannepolitiikkaa ja samalla panostaa koulutukseen ja osaamiseen. Se on mahdollista, kun tekee oikeita valintoja eikä valikoivaa suhdannepolitiikkaa. Nythän hallituksen linja oli se, että kun oli huono aika, niin silloin piti leikata pienituloisilta mutta juuri oikea aika oli tehdä veronkevennyksiä hyvätuloisille. Ja nyt kun talous kasvaa, niin ei ole kuitenkaan oikea aika panostaa pienituloisiin mutta ei ole myöskään oikea puuttua näihin veroetuihin, joita olette tehneet. [Vasemmalta: Se on just näin!] Hallituksen suhdannepolitiikka on valikoivaa, ja osoituksena siitä on se, että näillä ennusteilla velkaantuminen tulee ensi vuonna kasvamaan. Mutta odottakaa ensi viikkoa: meidän vaihtoehtomme tulee osoittamaan sen, miten on mahdollista yhdistää järkevä suhdannepolitiikka ja osaamispanostukset.

Arvoisa puhemies! Tämä Metso-ohjelma kiteyttää hallituksen politiikan. Äsken ministeri juhli lisäsatksauksilla, vaikka todellisuus on se, että koko Metso-ohjelman rahoitusta on vuodesta 2015, näidenkin satsausten jälkeen, [Puhemies koputtaa] leikattu lähes 20 miljonnalla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Zyskowiecin nimi mainittiin niin äänekkäästi, että edustaja Zyskowiec, teille vastauspuheenvuoro. [Timo Harakka: Oh-hoh!]

14.43 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Itse olen sitä mieltä, että tämä huoli, jota esimerkiksi edustaja Rinne ja edustaja Gustafsson kantoivat koulutuksen ja tutkimuksen tarpeista, on ihan perusteltu. Sinne tarvitaan lisää panostuksia, ja sieltä on liikaa leikattu. [Vasemmalta: Liikaa?] — Olen itse tätä mieltä. Olisin itse leikkannut enemmän muualta ja vähemmän sieltä.

Mutta itse halusin kiinnittää huomiota siihen ristiriitaan, että kun edustaja Harakka kantaa huolta siitä, että finanssipolitiikka on liian löysää, samaan aikaan edustaja Rinne käyttää pitkän puheenvuoron, joka keskittyy siihen, kuinka on koulutukseen, tutkimukseen satsattava, ja jos edustaja Rinne olisi jonkun hintalapun maininnut tälle esiin tuomalleen huo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

lelle, niin se olisi ollut vähintään satoja miljoonia, jos ei enemmänkin. Nyt edustaja Lindtman viittaa siihen, että ensi viikolla on varjobudjetti, jossa käy ilmi, miten tämä rahoitetaan. Toivottavasti nyt ei huuhaa-rahalla, esimerkiksi Sitran ja Suomen Pankin ryöstämisellä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, totean tässä, että mieluusti en myönnä samalle eduskuntaryhmälle perä perää kahta vastauspuheenvuoroa, vaikka äskeisessä tilanteessa kovasti pyydettiin toista puheenvuoroa samalle ryhmälle. [Timo Heinonen: Ne on niin eri linjalla! Demareilla on kolme linjaa!] Jotta saadaan debattia aikaan, niin vuoron perään eri ryhmien kesken.

14.45 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyllä vähän ihmeellistä joutua opettamaan tällaisia aivan perusasioita näin kokeneille henkilöille kuin täällä salissa on. Mutta siis pysyvä meno ja investointi ovat kaksi aivan eri asiaa. Investoinnin ajatus ja peruste on se, että se tuottaa takaisin itsensä ja enemmän laskettavissa olevalla aikavälillä. Koulutus-, oppimisinvestoinnit, tulevaisuusinvestoinnit tehdään vain sen tähden, että ne tuovat 2020-luvulla meille talouskasvua ja työllisyyttä yli tämän 72 prosentin, kun kaikki olemme sitä mieltä, että 75 prosenttia on seuraava lähitavoite.

Lisäksi ministeri Orpolle sellainen korjaus, että vaikka täällä ei valiokuntien keskeneräisiä asioita käsitelläkään, niin tämä talouspolitiikan arviointineuvoston arvio oli alle kuukauden vanha. Ja se oli vielä alleviivattu niin, että todellakin arviointineuvosto halusi tehdä selväksi sen, että julkisen talouden tasapainottuminen [Puhemies koputtaa] ei ole hallituksen vaan suhdanteen ansiota. Pieni nöyryys paikallaan, kiitos.

14.46 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erinomaisesti, että Sipilän johdolla hallitus on päässyt hyviin, erinomaisiin tuloksiin, ja myös valtiovarainministeri Orpo on siinä hyvin pärjännyt.

Tässä on erinomaisia asioita, esimerkiksi tämä pk-yritysohjelmasatsaus 35 miljoonaa. Tässä on vipuvaikutus, joten saamme sillä noin 350 miljoonaa pk-sektorille lisärahoitusta. Sitten kun tähän lasketaan mukaan myös tämä Tesin ja EIP:n sopimus, niin me olemme lähes 500 miljoonan paketissa, millä voimme tällä hetkellä rahoittaa kasvuhakuisia pk-yrityksiä. Tämä on erinomainen piristysruiske. Kun tähän lisätään sitten vielä nämä työllisyyteen tulevat rahoitukset ja sitten koulutuksen rahoitukset, niin me saamme myös työvoimaa tälle sektorille.

Saantovuoden osalta ovat erinomainen asia nämä talvikunnossapidot, ja toivotaan myös sitten tulevaisissa rahoituksissa, kuten täällä edustaja Alatalo mainitsi, että Kolmostielle mutta myös kolmosraiteelle — nämä ovat valtakunnan tie- ja raideyhteyksiä — saadaan vielä rahoitukset jatkossa.

14.47 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu ei varmaankaan kuulijoita hyödytä siinä mielessä, että kukaan ei saa nyt oikein selvää, saavatko esimerkiksi eläkeläiset ja pienituloiset ensi vuonna mitään lisää — ja vastaushan on, että eivät. [Paavo Arhinmäki: Eivät saa! — Välihuutoja vasemmalta]

Joka tapauksessa maahanmuuton osalta haluaisin vain todeta ministeri Orpolle, että kuulijoita varmaan kiinnostaisivat nämä luvut, mitä tässä on mennyt, eli 2017 ja 2019 pel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

kästään kotoutus- ja turvapaikkamenot ovat 1,4 miljardia. Ne löytyvät täältä teidän keltaisesta kirjastanne — niistä olisi ihan hyvä puhua avoimesti.

Vielä olisin ottanut esille ilmasto- ja ympäristöpolitiikan. Ihan aidosti, maailman kanto-kyky on mennyt. Yleltä tulee joskus jotain hyvääkin ohjelmaa, ja sieltä on tullut nyt tiedotetta siitä, kuinka meidän eläinlajeja kuolee kiihtyvällä vauhdilla. Yksi syy on se, että ihmisiä on liikaa tietyissä maanosissa. Emmekö me voisi kehitysavun edellytykseksi laittaa suunnitelmallista väestönkasvua? Ettekö te voisi [Puhemies koputtaa] vastata siihen? Suomi voisi olla tässä edelläkävijä ja tämän ilmastopolitiikan edelläkävijämaa. Tämä on yksi keino. Ei sen tarvitse olla aina niin, että mitä enemmän laitetaan rahaa, niin silloin on paras.

14.48 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä Juha Sipilän hallituksen lisätalousarvio tukee vahvasti työllisyyttä ja nimenomaan pk-yrityksiä, jotka ovat viime aikoina merkittävästi työllistäneet. Siitä huolimatta meidän on myönnettävä se, että meillä on osaavasta työvoimasta pula. Tuolla maakunnissa on monia semmoisia alueita, missä on todella vaikeaa saada esimerkiksi metallialan koulutuksen saaneita henkilöitä töihin.

Myönteistä tässä lisätalousarviossa on lisäksi se, että talvikunnossapitoon kiinnitetään huomiota, ja se on varautumista nyt tulevaan talveen.

Vaasan vaalipiirin kannalta on erittäin tärkeää, että tämä Vaasa—Uumaja-laivahanke etenee, ja toivottavasti me saamme kotimaisen valmistajan tekemään sen aluksen. Siitäkin huolimatta, että kysymyksessä on yksi alus, se tulee heijastumaan sitten alihankintaverkostoon.

Ja maatalouden osalta on tietysti myönteistä se, että kuivuudesta johtuvia vaikeuksia lievitetään. Tosin se summa on varsin pieni, eli se on [Puhemies koputtaa] pieni hätäapu tässä vaiheessa.

14.49 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun ajatellaan, missä tilanteessa oltiin tämän vaalikauden alussa, silloin korkea työttömyys ja valtion velkaantuminen haastoivat [Paavo Arhinmäen välihuuto — Pia Viitasen välihuuto] — saanko nyt puhua hetken tässä? — [Paavo Arhinmäki: Saat!] suomalaisten hyvinvointipalveluiden rahoituksen. Ja miten tämä hallitus tarttui siihen asiaan? Lähti poistamaan työttömyyttä, tekemään kymmeniä kymmeniä toimenpiteitä työttömyyden vähentämiseksi. Lähes 120 000 ihmistä on saanut työtä, yli 100 000 työpaikkaa on tälläkin hetkellä auki. Tämä kohtaanto-ongelma on edelleenkin asia, joka pitää ratkaista, mutta sen kautta talous on kehittynyt niin, että tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa nettolainanoton tarve oli 3,1 miljardia euroa ja nyt tässä lisätalousarviossa 1,2 miljardia euroa, vaikkakin siellä oli se 1,4 miljardin euron Suomen Vientiluoton korjaus. Mutta silti suunta on oikea: velkaantuminen vähenee, työttömyys vähenee, työllisyys kasvaa, ja sitä myötä pystytään [Puhemies koputtaa] panostamaan myös suomalaisten tulevaisuuteen, koulutukseen ja myös sosiaalimenoihin.

14.50 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän se tilannekuva on se, että hallitus on nyt päässyt suhdannehuipun häntään kiinni. Nyt on päästy siihen häntään kiinni, koska ennusmerkit näyttävät, että tulevaisuudessa talouskasvu hiipuu. Ja mitä hallitus on tehnyt? Hallitus on tehnyt politiikkaa, jossa rahat ovat aina olleet loppu, kun kyse on ollut pienituloisen ihmisen asemasta, ja samaan aikaan valtion kassaa on tyh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

jennetty hyvin anteliailla veronkevennyksillä kaikkein hyväosaisimmille. Miljoonaperintöjen verotusta on kevennetty ja kaikki tämä.

Ilmeisesti, puhemies, nyt täällä on käynnissä joku kolkuttavan omantunnon viikonloppujen ja viikkojen kausi, koska pääministeri Sipiläkin on jo myöntänyt, että nyt kasvu ei ole kuulunut kaikille ja hallitus on ehkä leikannut liikaa. Täällä näyttävä kokoomusedustaja juuri sanoi, että hän olisi leikannut koulutuksesta vähemmän, ja myönsi, että hallitus on leikannut koulutuksesta liikaa.

Mutta ihmettelen, ministeri Orpo, sitä, kun tekin viittasitte, että ehkä sitten tulevaisuudessa voidaan joitain indeksejä tai muita muuttaa, [Puhemies koputtaa] eli sysäätte seuraavalle hallitukselle tämän tehtävän. Tehkää itse seuraavassa täydentävässä budjettiesityksessänne.

14.52 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pihlajanmarjat maistuvat ketulle varsin happamilta. [Eduskunnasta: Ketulle!] — Ketulle nimenomaan. — [Timo Heinonen: Ja Harakalle!] Kun alussa kuuntelin edustaja Harakan puheenvuoroa, niin jäin kyllä miettimään, että edes nyt nämä hänen nimeämänsä hallituksen pienet perunat eivät maistu teille.

Tämä on hirmuisen hyvä lisätalousarvio kaiken sen taloudellisen kärsimyksen jälkeen, mitä kaksi vaalikautta ja vähän pidempäänkin on jouduttu Suomessa kärsimään. Tässä mielessä kyllä tämä on hallitukselle tunnustus. Tulepa talouskasvu sitten taivaasta tai maasta, niin se on paikallaan, ja tältä pohjalta on hyvä edetä. [Välihuutoja vasemmalta — Timo Harakan välihuuto] Nyt kuitenkin hieman pystytään panostamaan osaamiseen, koulutukseen, myös veteraanitukeen, perusväylänpitoon, moniin liikennekysymyksiin.

Arvoisa puhemies! Kysynkin edustaja Rinteeltä: kun tämä hallituskausi on pystynyt noin miljardi euroa panostamaan perusväylänpitoon, oletteko valmis sitoutumaan liikennelupaukseen niin, [Puhemies koputtaa] että seuraava hallitus, jos olette mukana, on myös samantasoinen?

14.53 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattinen puolue sitoutuu tähän parlamentaariseen valmisteluun, jota tehtiin työryhmäpohjalta ja jossa sovittiin siitä, että 300 miljoonaa euroa joka vuosi lisätään perusväylänpitoon. Nyt valitettavasti ministeri Orpo on jättänyt tämän toteuttamatta. Sieltä puuttuu se 300 miljoonaa euroa. Me olemme valmiita sen viemään eteenpäin niin kuin sovittu, mutta ministeri Orpo on sen jättänyt toteuttamatta.

14.53 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan olla tarkka. Minun lisäyksestäni tuossa parlamentaarisessa liikennetyöryhmässä siihen 300 miljoonan euron edelle lisättiin vielä yksi sana: ”vähintään”. Se on totta, että sitä ei hallitus ole tässä uudessa ensi vuoden talousarviossa, siis varsinaisessa talousarviossa, esittämässä, [Paavo Arhinmäen välihuuto: Sinisetkö sen veivät?] mutta se jääkin uuden hallituksen ja uuden eduskunnan tehtäväksi, [Välihuutoja vasemmalta] koska samalla lailla nykyinen hallitus — siis pääministeri Sipilän, kokoomuksen, silloin perussuomalaisten, nykyisten sinisten, hallitus — teki historiallisen ratkaisun, että lähdimme parantamaan suomalaista infraa, sitä suorastaan hetteikköön joutunutta tiepohjaa. Tämä on myös seuraavan eduskuntakauden, seuraavan hallituksen ja vaalikauden asia hoitaa asia kuntoon. Tässä on, edustaja Rinne,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

[Puhemies koputtaa] totta kai kaikille meille ja niille uusille edustajille, jotka tässä talossa ovat, silloin tehtävää kyllikseen.

14.54 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustelu lähti vähän erikoiseen suuntaan, koska sen sijaan, että keskusteltaisiin siitä, mitä me nyt voimme tehdä, mitä tämä hallitus tekee, mitä tämä eduskunta tekee, aletaankin antamaan tehtäviä seuraavalle eduskunnalle. [Välihuutoja oikealta]

Minä sanon, että ensimmäinen asia, mitä me voisimme nyt tehdä, on se, että indeksijäädytykset eivät ole automaatteja, vaan se on erillinen lainsäädäntö, jolla ne pitää tehdä. Jos se lainsäädäntö vedetään pois, niin silloin indeksit tulevat, ja silloin vastataan esimerkiksi siihen, mitä pääministeri Sipilä viikonloppuna Kuukausiliitteessä sanoi: ”Hallitus leikkasi ehkä liikaa.” Se olisi ensimmäinen vastaus siihen.

Toinen kysymys on se, että valtiovarainministeri Orpo sanoi, että ehkä seuraava hallitus voi tehdä näin. Ehkä te olette lukenut Häkämiehen, puoluetoverinne, puheita, joissa hän sanoi, että seuraava hallitus voi olla sosiaalisen vastuun ja reilun työn hallitus, joka näihin puuttuu. Onko niin, että te toivotte, että seuraava hallitus on sosiaalisen vastuun ja reilun työn hallitus, joka sitten korjaa nämä sosiaaliturvan epäoikeudenmukaisuudet, niin kuin Häkämies on esittänyt?

14.55 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäki aivan oikein johdatti puhetta siihen, mitä nyt tehdään. Tämä asia, mikä minun käsittääkseni nyt on käsittelyssä, sisältää 16 miljoonan lisäyksen perusväylänpitoon. Raha kohdennetaan heikkokuntoisiin siltoihin. Ne ovat erittäin tärkeitä metsäteollisuuden kuljetuksia ajatellen ja myös maatalouden kuljetuksia ajatellen. Kyllä tämä on otettu huomioon, mitä tässä salissa on keskusteltu, että vajehan siellä ilman muuta on verrattuna tähän vuoteen, jolloin tämä määräraha on 1,4 miljardia, historiallisen korkeana, ja sehan johtuu juuri tästä korjausvelkaohjelmasta. Tätä ennen budjettiriihessä hallitus pisti 30 miljoonaa, ja talvikunnossapitoon ohjataan merkittävä määräraha sitä kautta.

Kyllä me olemme kuulleet niitä ongelmia, mitä maakunnissa on ja mitä tiellä tapahtuu. Eiväthän nämä vielääkään riitä, ja todella se on ensi hallituksen asia jatkaa korjausvelkaohjelmaa. Kuinka suuri se tulee olemaan, sitten näemme aikanaan.

14.56 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin toivonut, että hallitus olisi tätä lisätalousarviota tehdessään aidosti kuullut ammatillisesta koulutuksesta koko syksyn kuulunutta huolta siitä, miten kaaosmainen tilanne monissa oppilaitoksissa tällä hetkellä on.

Viime viikolla ilmestyivät aikuisopettajien jäsenkyselyn tulokset, joissa puolet opettajista kertoi olevansa huolissaan omasta jaksamisestaan. Yli 40 prosenttia koki, ettei edes välttämättömiä työtehtäviä ennätä tehdä työajalla, ja lähes 40 prosenttia koki, ettei opettajana voi enää tehdä työtään kunnolla. Ketkä tästä kärsivät opettajien lisäksi? No, opiskelijat ja tulevaisuuden työelämä.

Tämä lisätalousarvio olisi ollut hyvä mahdollisuus helpottaa tässä ja nyt ammatillisten oppilaitosten ahdinkoa. Pienistä määrärahalisäyksistä huolimatta opettajien ja opiskelijoiden ahdinko nyt kyllä jatkuu, ja tämä on kyllä huonoa tulevaisuuspolitiikkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, täällä on vielä pyydettyjä puheenvuoroja seuraavat neljä, siis sellaisilla edustajilla, jotka eivät ole vielä nähdäkseni käyttäneet tässä puheenvuoroa: edustaja Hoskonen, edustaja Kurvinen, edustaja Joona Räsänen ja edustaja Tolppanen.

14.58 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tämän vaalikauden ja hallituksen ohjelma on toiminut. Talous kasvaa hyvää vauhtia, työttömyys pienenee, ja ennen kaikkea ollaan saamassa Suomi sille kasvu-uralle, jolle se ajat sitten olisi pitänyt saada. Mutta iso asia, joka on jäänyt sanomatta tässä keskustelussa, on se, että kasvua on tällä hetkellä muuallakin kuin kasvukeskuksissa. Kainuussa, Lapissa, Satakunnassa, monella muulla alueella on tällä hetkellä erittäin hyvä pöhinä käynnissä, työvoimasta selkeästi pulaa, investointeja lähtee liikkeelle, ja tätä taustaa vasten ihmettelen opposition puheenvuoroja, kun tämäkään ei heille tunnu riittävän. Tuntuu ihmeelliseltä, että kun kasvuun on vihdoinkin päästy, niin sekään ei välttä. No, se on varmaan opposition ongelma.

Puheenjohtaja Antti Rinne viime viikolla antoi vahvan lausunnon siitä, että Suomen metsiä ei pitäisi hakata. 72 miljoonaa mottia kuulemma riittää, vaikka meillä on vuotuinen kasvu lähellä 110:tä miljoonaa mottia vuodessa ja kestävä hakkuumäärä tällä hetkellä 85 miljoonaa, ensi vuosikymmenellä 95 miljoonaa. Että tällä keinoin se demari [Puhemies koputtaa] pistää kapuloita kasvun rattaisiin. [Timo Harakka: Ei pistä kapuloita!]

14.59 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt käsitellään lisätalousarviota ja sen osana myös tätä yleisempää taloudellista tilannetta, niin ei tässä nyt kannata varmaan ihan hirveästi henkseleitä paukutella, eli kun tulevaisuutta katsoo, niin ei tämä nyt ihan ruusuilla tanssimista ole. Senpä takia kannattaisi nyt keskittyä niihin toimenpiteisiin, joilla varmistettaisiin se, että tämä hyvä työllisyys- ja taloudellinen kehitys, joka Suomessa on nyt ollut menossa, myös jatkuisi tulevaisuudessa. Senpä takia keskiöön nousevat juuri ne tulevaisuusinvestoinnit, joita myös sosiaalidemokraatit ovat esittäneet, jotta varmistetaan se, että hyvinvointia on jatkossakin ja pystymme sitä kautta sitten kehittämään erilaisia tärkeitä palveluita.

Arvoisa puhemies! Kyllä tässä keskustelussa aina kummeksuttaa tämä hallituksen nurinkurinen logiikka, kun toisaalta vaaditaan tätä hirveän tiukkaa taloudenpitoa. Se kyllä pitää aina paikkansa, kun puhutaan pienituloisista, että heiltä voidaan kyllä aina ottaa, on suhdannetilanne mikä tahansa, mutta samanaikaisesti on aina myös hyvä aika [Puhemies koputtaa] kaataa vaikkapa sinne apteekkareille lisää tuloja. Eihän tämä nyt ihan tasapainossa ole. Tulkaa tekin nyt sieltä sitten sen verran vastaan, että lopetatte tämän kaksinaismoralismin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Kurvinen, ja sitten vielä edustaja Tolppanen, ja hänen jälkeensä ministerillä 3 minuuttia.

15.00 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jonkun verran erityistä, yksilöllistä ja jonkun verran yleistä tästä aivan erinomaisesta lisätalousarviosta:

Ensinnäkin menen yhteen yksityiskohtaan, joka on kyllä todella merkittävä yksityiskohda meidän pohjalaisten kannalta, Vaasan vaalipiirin kannalta, mutta uskon, että se palvelee myös koko Suomea. Elikkä erittäin lämpimät kiitokset Juha Sipilän hallitukselle, että tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

20 miljoonaa euroa Merenkurkun liikenteen kehittämiseen tulee: 10 miljoonalla tulee tukea, ja 10 miljoonalla saadaan se uusi hybridilaiva, joka toivon mukaan käyttää mahdollisimman paljon puhdasta, uusiutuvaa energiaa — moderni ilmastoystävällinen ja ympäristöystävällinen laiva. Tämä Keskipohjola-yhteys Atlantin rannikolta Norjasta Pietariin syvälle Venäjälle ja Silkkitietä aina Kiinaan asti on erittäin tärkeä Suomen tulevaisuudelle, ja sitä täytyy edistää jatkossakin monella tapaa.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme liikennepolitiikkaan muitakin tällaisia, juuri Merenkurkun laivan tyyppisiä investointeja, jotka tuovat meille kasvua ja kehitystä. Me emme saa taloutta nousemaan ja sitä 75—80 prosentin työllisyysastetta, jos emme satsaa infraan [Puhemies koputtaa] pitkäjänteisesti.

15.01 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ne puheet, mitä kiky-sopimuksesta on tässäkin istunnossa täällä puhuttu, pitävät vain osaksi totta eli ovat osaksi vaihtoehtoja totuutta. Nimittäin vaikka kiky-sopimuksen kautta ehkä on tullut työpaikkoja, niin verotulot eivät silti kunnissa ole kasvaneet. Verotulot ovat kunnissa pienentyneet, ja yhtenä suurena syynä on nimenomaisesti kiky-sopimus, joka on leikannut verotuloja kunnissa — näin muun muassa meillä Vaasassa.

Toinen asia: Puhutaan uusista työpaikoista. Aktiivimallin 18 tuntia toki poistaa työttömyyttä mutta ei lisää verotuloja eikä myöskään pienennä sosiaalimenoja, ei asumistukea eikä harkinnanvaraista sosiaaliturvaa. Nämä menot ovat pysyneet aivan yhtä suurena. Myöskin tämä olisi hyvä ottaa huomioon ja myöntää se.

Puhutaan osaavasta työvoimasta, ja olin todella järkyttynyt, kun kuulin, että esimerkiksi lähihoitajaksi opiskeleville ei enää opeteta sitä, miten mitataan verenpaine, kokiksi opiskeleva ei enää osaa paistaa sisäpaistia — hänen on opeteltava se työpaikalla. [Puhemies: Aika!] Ei näin saada osaavaa työvoimaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt vastauspuheenvuoro, ministeri Orpo. 3 minuuttia, olkaa hyvä.

15.03 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Rouva puhemies! Aloitetaan ensin näistä liikenteen rahoista. Meidän täytyy tosiaan katsoa sitä kokonaisuutta. Meillä on haasteena edelleenkin miljardiluokan korjausvelka, meillä on tärkeät maakunnalliset kehittämissankkeet eri puolilla, hyvin perusteltuja sinänsä, ja sitten meillä on isot strategiset valtakunnalliset sankkeet, ennen kaikkea nämä raideyhteydet. Nämä kaikki nielevät toistakymmentä miljardia pitkälti, jos nämä kaikki tehdään, ja silloin on selvää, että budjettirahoituksella me emme pysty nopeassa tahdissa näitä kaikkia tekemään. Meidän täytyy lähteä liikkeelle esimerkiksi siitä päätöksestä, että korjausvelkaohjelmaa jatketaan. Tämä hallitus on käyttänyt perustienpitoon ja korjausvelan purkamiseen paljon enemmän ja suuremman summan yhteensä kuin edellinen hallitus, eli tämä korjausvelkaohjelma näkyy. Nyt me olemme laittaneet 50 miljoonaa ensi vuodelle lisätalousarvion ja varsinaisen talousarvion myötä, millä tämä alkuvuosi hoidetaan. Sen jälkeen se on seuraavan hallituksen iso päätös, koska sen korjausvelan purkaminen pitää jollain rahoittaa. Tämä hallitus teki sen valtion omaisuustuloilla. Se on seuraavan hallituksen talouspolitiikan päätöksenteossa, mutta kaikki puolueet ovat parlamentaariseen työhön sitoutuneet, ja sieltä tämä taso, 300 miljoonaa vuodessa, pitää tavalla tai toisella sitten hakea, mutta mielestäni ei pidä sitoa seuraavan hallituksen käsiä. [Antti Rinne: Mites se autovero?]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

Ilmastonmuutoksen osalta totean, että se on todella kohtalonkysymys, todella kohtalonkysymys. Ja minusta sen sijaan, että me säitimme ja syyttemme toinen toisiamme, meidän pitää yhdessä todeta se, että pitää tehdä paljon enemmän, viimeistään tuo raportti osoitti sen. Minä nostan yhden asian, joka on suhteellisen tuore: Suomi sitoutui YK:n alajärjestön ilmastorahastoon sijoittamalla 100 miljoonaa siihen. [Leena Meri: Pelkkää rahaa!] Tämä kuvaa niitä valtavia panostuksia, joita me teemme jo tällä hetkellä ilmastonmuutoksen torjumiseksi, ja niitä pitää tehdä koko ajan, samalla tavalla kuin esimerkiksi kivihiilen historiallinen kieltä energiakäytössä ensi vuosikymmenellä — aivan valtavia päätöksiä. Mutta meidän pitää tehdä lisää, ja mietitään mieluummin yhdessä, miten me löydämme ne tavat, joilla me voimme ilmastonmuutosta torjua.

Edelleen näihin tutkimusmäärärahoihin. Haluan korostaa sitä, että Akatemian ja Business Finlandin yli 100 miljoonan valtuudet tuleville vuosille on otettu erittäin kiitollisena ja tyytyväisenä vastaan — vihdoinkin pysyviä lisäyksiä. Tämä on nyt mahdollista. Koska julkisen talouden tilanne on parempi, niin me voimme tehdä näitä tärkeitä, myös pysyviä, rahalisäyksiä. Näin se vain menee.

Mutta meidän täytyy katsoa sinne tulevaisuuteen, ja on totta, että jotta me pääsemme sinne korkeampaan työllisyysasteeseen, jota me tarvitsemme hyvinvointimme säilyttämiseen, me tarvitsemme isoja, rohkeita uudistuksia. Meillä on selkeä näkemys, selkeä suunnitelma: sosiaaliturvauudistus aktiiviseen suuntaan, työelämän ja koulutuksen uudistus vastaamaan työelämän murrokseen ja verotuksen uudistaminen suosimaan työntekoa ja painopiste sinne haittoihin ja ympäristö-, ilmastoveroihin. Selkeä suunnitelma pitää olla. Tämä hallitus on tehnyt aivan erinomaista työtä talous- ja työllisyyspolitiikassa, pelastanut suomalaisen hyvinvoinnin. Nyt täytyy jatkaa eteenpäin ja katsoa tiukasti tulevaisuuteen. Meillä ainakin on siihen selkeä näkemys.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt mennään puhujalistaan.

15.06 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Täytyy laittaa ministerille tämä puhe sähköpostiin, kun hänellä on nyt muita kiireitä. [Petteri Orpo: Kiitos siitä!]

Kuten todettua, hallituksen esitys tämän vuoden toiseksi lisätalousarvioksi ei lainkaan muuta yleisen talouden ja hallituspolitiikan suurta kuvaa. Nettovelanotto pienenee, mutta puheista huolimatta velaksi eläminen jatkuu myös suhdannehuipulla, eli jäljelle jää vielä 1,2 miljardin alijäämäbudjetti talouteen. Tällä hetkellä näyttää siis siltä, että Sipilän hallitus esittää viimeiselle vuodelleen suurempaa velanottoa kuin tälle vuodelle. Tässä suhteessa voidaan puhua vaalibudjetista.

Nyt jos koskaan olisi ollut tilaisuus varautua 2020-luvun haasteisiin ja kiinnittää turvavyöt, ennen kuin kauppasotien, EU:n populistien ja lisääntyvän arvaamattomuuden aiheuttama turbulenssi iskee täydellä voimallaan. Onko hallitus tehnyt asioita hyvin, vai onko sitä auttanut suotuisa suhdanne? Olemme tässä käyneet keskustelua tunnusluvusta, joka tämän paljastaa, ja se on rakenteellisen alijäämän eli suhdanteista putsatun alijäämän tavoite. Puolueeton arviointielin eli talouspolitiikan arviointineuvosto todellakin alleviivaa sitä, että tämän alijäämän korjaamattomuus todistaa, että hallitus ei omilla toimillaan ole edistänyt julkisen talouden parantamista vaan se on ulkopuolisten suhdanteiden ansiota.

Tältä osin hallitus jättää pahan perinnön seuraajalleen löysäämällä finanssipolitiikkaa väärällä hetkellä ja jakelemalla veronalennuksia omille eturyhmille. Hallitus on tuhlaaja-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

poika. Taskut työnnettiin täyteen rahaa, silti velat vain kasvavat sekä ulkomaille että tulevaisuuteen.

Kestävyyssvaje on edelleen 3,5 bruttokansantuoteprosenttiyksikön luokkaa. Hallituksen itselleen asettama tavoite kuroa 10 miljardin euron kestävyysvaje nolleen on epäonnistunut täysin. Valtiovarainministeriön tuoreen arvion mukaan vain 3 miljardia saatiin kasaan. Edellinen hallitus sopeutti julkista taloutta paljon kovemmin ottein paljon vaikeammassa taloudellisessa tilanteessa. Se joutui aidosti vaikeiden päätösten eteen jakamaan kurjuutta. Siihen verrattuna tämä on ollut pullamössöhallitus.

Tämä, arvoisa puhemies, on se iso kuva. Kun lisäksi hallitus ei ole kyennyt aloittamaan niitä uudistuksia, jotka ovat välttämättömiä 2020-luvun kasvun ja työllisyyden edistämiseksi, perintö on ankea. Kun jo seuraavana vuonna kasvun ennustetaan puolittuvan, niin kiristämisen lisäksi tarvitaan investointeja. Kiristämisellä täytyy rahoittaa, edustaja Zyskiewicz, niitä investointeja, ennen kaikkea oppimiseen ja tutkimiseen. Mutta kuten tiedetään, näistä uudistuksista on käteen jäänyt vain ministeri Saarikon ilmoitus, että tämä hallitus ei kykene aloittamaan edes perhevapaaudistusta.

Tässä lisätalousarviossa uutinen on siis se, mitä kaikkea täällä ei ole, sen sijaan, mitä täällä on. Mutta löytyy täältä pieniä eräiä, jotka ovat kiistatta myönteisiä. Tietenkin veteraanien kuntoutukseen ja kotipalveluihin kaikkien eduskuntapuolueiden kesken sovittu lisäys on paikallaan. Lyhytkestoiseen koulutukseen ja maahanmuuttajien kielikoulutukseen vihdoin viimein panostuksia. Osaajia houkuttelevaan ohjelmaan lisätään määrärahoja, joskaan en ole varma niiden oikeasta kohdennuksesta, varsinkin kun otetaan huomioon, että nykyisen pullonkaulan purkamisessa eli tuhansien työlupien selvittelyssä yli vuoden odottaneiden ammattilaisten osalta ei ole päästy eteenpäin eikä siihen lisätty määrärahoja. Tämä on käsittämätöntä ja kansantaloudelle kallista vetkuttelua. Miksi lähdetään kampanjoimaan ulkomaille, kun jo nyt maassa olevat odottelevat, ja pian kai myös turhautuneina poistuvat, osaajat eivät saa varmuutta työnsä tekemisestä ja asettumisesta Suomeen?

Kiitän erikseen myös Verohallinnolle osoitetusta määrärahasta, jollainen löytyy myös SDP:n vaihtoehtobudjetista. Suomellahan on muutenkin kansainvälisen huipputason verohallinto, jolla on edellytykset luoda maailmanlaajuisesti edelläkävyyt menettelyt alustatalouden verottamiseen. Tavoitteenahan on huolehtia regulaatiosta ja reilusta kilpailusta samaan aikaan, kun rohkaistaan innovaatioita, tuottavuutta ja tehokkuutta lisääviä digitaalisia ratkaisuja. Tässä Suomi voi olla edelläkävijä ja Suomen tulee olla edelläkävijä.

Niin ikään on tärkeää lisätä pienten ja keskisuurten yritysten rahoitusmahdollisuuksia, vaikka ansio tästä nyt ei kuulu suoranaisesti hallitukselle vaan EU:n uusille investointi- ja rahoitusinstrumenteille, joiden avulla vivutetaan pk-yritysaloitteen rahoitusta.

Näistä kaikista pienistä perunoista kiitos, vaikka vatsa ei paljon täytykään. Tosiasiahan on, että jos vene vuotaa, ei vedessä paikkailu auta. Mutta onneksi virta vie, niin ei haittaa, vaikka airot hukkuivat.

15.12 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Viime vaalien alla käytiin talouspoliittista keskustelua, jossa vaihtoehtona vasemmisto tarjosi sitä, että huolehditaan perusturvasta, kaikkein pienituloisimpien toimeentulosta ja sitten toisaalta pyritään elvytyksellä luomaan työpaikkoja, talouskasvua ja sitä kautta taloudelle nousua. Tätä piti vastuuttomana erityisesti oikeisto. Nyt tänään täällä niin edustaja Zyskiewicz kuin edustaja Heinonen ja moni muukin on kehunut valtiovarainministeri Orpoa ja keskustalaiset tietysti pääministeri Sipilää siitä, miten talous on saatu kuntoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

No, katsotaan, mikä on ollut se pääasiallinen resepti talouden kuntoon saamiseen — se on ollut elvytys. Sitä ei ole toki tehnyt niinkään Suomen hallitus, vaan sitä on tehnyt Euroopan keskuspankki, joka on satoja ja tuhansia miljardeja pumpannut rahaa markkinoille, millä on saatu Euroopan talous kasvuun ja sitä kautta vientivetoinen Suomen talous, Suomen teollisuus myös kasvuun ja sitä kautta työllisyys. Eli olemme yhtä mieltä talouden kuvasta, että tällä hetkellä talous on kasvamassa, ja resepti on ollut Euroopan keskuspankin luoma.

Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä puhutaan siitä, miten erinomaista työtä talouspolitiikassa valtiovarainministeri Orpo on tehnyt, niin silloin voi ihmetellä sitä, että jos hän kerran on tehnyt niin loistavaa työtä, niin miksi huomenlahjaksi seuraavalle, tulevalle hallitukselle kuitenkin annetaan edelleen valtionvelkaa siitä huolimatta, että pienituloisilta on leikattu rajusti, ja miksi itse asiassa alijäämä näyttää kasvavan tulevaisuudessa, ei pienenevän.

No, rehellisesti täytyy kehua rehellisyydestä valtiovarainministeri Orpoa, joka totesi, että kun on henkseleitä paukuteltu siitä, miten nettolainanotoksi vuonna 2018 arvioidaan muodostuvan vain 1,2 miljardia 3,1 miljardin sijaan, niin valtiovarainministeri Orpo aivan oikein ja rehellisesti toi ilmi, että tästä 1,3 miljardia euroa johtuu kertaluontoisesta Suomen Vientiluotto Oy:n ennaaikaisesta lainojen takaisinmaksusta. Tämän kertoi myös valtiovarainministeriön tiedote.

Sen sijaan ihmettelin, että pääministeri Sipilä unohti mainita tämän kaikissa niissä ulostuloissaan, joissa hän ainoastaan kehui talouspolitiikan toimivuutta ja sitä, miten velanoton tarve on tänä vuonna niin paljon pienempi kuin arvioitiin. Hän unohti mainita tämän kertaluontoisen asian. Tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun pääministeri Sipilä näin on tehnyt. Nimittäin hän on myös ihan täällä istuntosalissa esitellessään budjetteja samalla tavalla kehunut, ja silloin jouduimme soittamaan Valtiokonttoriin. Kilautettiin kaverille ja kysyttiin, mistä tämä johtuu. Ja silloin oli samalla tavalla kysymys kertaluontoisesta erästä. Eli tässä valtiovarainministeriön tiedottamiselle ja valtiovarainministerille pisteet suhteessa siihen, miten pääministeri on antanut ymmärtää.

Arvoisa puhemies! Tässä talouden tilanteessa, jossa on ollut kuulemma pakko, välttämätöntä ja jossa ei ole ollut muita mahdollisuuksia kuin leikata kaikkein pienituloisimmilta, samaan aikaan on kuitenkin ollut varaa jakaa lähes 2 miljardin eli 2 000 miljoonan euron veronalennukset, jotka ovat hyödyttäneet ennen muuta euromääräisesti suurituloisimpia. Onko tämä oikein? Onko tämä reilua? Ei ole. Ja siihen on ilmeisesti pääministeri Sipiläkin lopulta herännyt kolme ja puoli vuotta maata hallittuaan, kun hän toteaa, että hallitus leikkasi ehkä liikaa. Pääministeri totesi, että jos olisi uskottu, että talouskasvu on 3 prosenttia vaalikauden lopussa, niin olisiko leikkausosuus voinut olla pikkaisen pienempi. Nyt kolmen ja puolen vuoden jälkeen herätään tähän ongelmaan.

Mutta annan vihjeen pääministeri Sipilälle: näitä leikkauksia on mahdollista helposti keventää sillä, että hallitus vetää pois eduskunnasta lakiesityksensä indeksijäädytyksistä. Nimittäin indeksit tulevat automaattisesti, ja se vaatii erillisen päätöksen, että pienituloisilta, eläkeläisiltä, työttömiltä ja muilta leikataan. Vai onko kysymys siitä, niin kuin valtiovarainministeri Orpo sanoi, että seuraava hallitus sitten hoitaa? [Pia Viitanen: Hyvä kysymys!] Onko pääministerin vaalilupaus, että ei leikata perusturvasta, ei leikata koulutuksesta? Se on pelottava vaalilupaus. Nimittäin saman vaalilupauksen pääministeri Sipilä silloin keskustan puheenjohtajana antoi ennen viime vaaleja ja toimi täysin päinvastoin. Ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

itse asiassa valtiovarainministeri Orpo, joka sanoi, että muutoksia ei ole esitetty eikä muutoksia tehdä, esitti saman lupauksen: koulutuksesta ei leikata. Ja rajusti on leikattu.

Eli ei tässä nyt ihan hirvittävän paljon ole henkseleillä paukutteluun varaa, etenkään, kun katsoo kokoomuksen löysää rahanjakoa: viime viikolla parin miljardin verran luvattiin lisää veronalennuksia. Pelkästään varainsiirtoveron poistaminen — miljardiluokan hintalappu. Jos halutaan kohtuuhintaisia asuntoja, niin ne kyllä hoituvat rakentamalla niitä, ei sillä, että jaellaan valtavia veronalennuksia jälleen lisää.

15.17 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Minusta on hienoa, että hallitus on saanut työpaikkoja aikaiseksi yli 100 000, jos vertaa viime hallituskauteen, kun niitä meni saman verran. Tilanne oli tosi huolestuttava silloin, kun tämä eduskuntakausi alkoi, ja kyllä siinä monella varmaan kurkkua kuristi. Siinä mielessä on hyvä, että on lähdetty eteenpäin. Annan kiitosta myös siitä, että byrokratiaa on purettu ja tiettyjä aivan älyttömiä säädöksiä on poistettu, ihan yksinkertaisesti esimerkkinä vaikka tämä kampaajille asetettu velvollisuus hakea avilta lupa, maksullinen lupa, jotta he voivat yrittäjinä pitää liikettään pyhäpäivänä auki — ihan kuin he eivät osaisi itse arvioida, milloin he ovat töissä.

Tuossa keskustan edustaja Hoskonen arvosteli opposition esityksiä ja näkemyksiä toteamalla näin, että oppositiolle ei mikään kelpaa ja se on opposition ongelma. Itse asiassa sanoisin kyllä, että se viime kädessä on kansalaisten ongelma, mitä me täällä päätämme tai olemme päättämättä. Ei se minkään möhkälemäisen opposition ongelmaksi jää, vaan ihmisten asioista me täällä päätämme, ja pitäisi muistaa, kun me käymme tässä keskustelua, ihmiset seuraavat näitä, että me emme tässä toisillemme mitään teatteriesitystä pitäisi vaan ymmärtäisimme, että meidän pitää kuulijoille ja kansalaisille antaa vastauksia. Me olemme heitä varten täällä, ja siinä mielessä kaikki päätökset ovat kansalaisten ongelmia tai iloja.

Todettiin myöskin joissakin puheenvuoroissa, että näin nyt vain tulee tehdä ja näin tehdään. Kysehan ei tietenkään ole siitä, että näin on jotenkin pakko annettusti tehdä, vaan talousarvion ja budjettien sisällä voi tehdä toisin ja valita oikeudenmukaisesti lisäämättä menoja, ihan miten rahoja jaetaan tai mistä leikataan. Se on arvovalintakysymys.

Se nyt on tietysti ihan naurettavaa tässä vaiheessa ruveta puhumaan, että seuraava eduskunta korjaa asioita, koska meidän käsittelemme nyt lisätalousarviota ja meillä on vielä ensi vuoden koko talousarvio käsittelemättä. Ei meillä ole sellaista kiirettä, että me emme voisi käsitellä nyt asioita, joihin halutaan enemmistöllä täällä muutos, kuten esimerkiksi pienituloisten ongelmia näissä indeksijäädytyksissä.

Vielä totean sen, että perussuomalaisille luvattiin erikseen silloin, kun hallituskaudelle lähdettiin, että kun talous saadaan kuntoon — olimme mukana näissä monissa inhottavissa päätöksissä ja siitä kannoimme vastuuta — niin näihin palataan. Ei kyllä kaikilta osin ole palattu. Esimerkiksi tämä pienituloisten lääkeomavastuun poisto, 50 euroa: me olemme tehneet tästä lakialoitteen ja puhuneet ja ehdottaneet tätä jo viime syksynä, mutta ei vasta-kaikua. Asumiskulut jatkavat nousuaan, verotusta kiristetään, lämmityspolttoaineverotusta kiristetään, mikä nostaa sitten tietysti taas osaltaan asumiskuluja. Se on oikeasti ihmisille kiinnostavinta, mitä käteen jää menojen jälkeen. Ei se hyödytä, jos annetaan pieni takuueläkkeen korotus, esimerkiksi 9 euroa kuukaudessa, jos asumiskulut nousevat 10 eurolla. Jokainen osaa laskea, että se on miinus 1 euro. Mutta tietysti se on, miten asiat esitetään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

Tänään tarkistin, mistä olen harmissani, että kun ensi viikolla käsitellään näitä vaihtoehtobudjetteja ja me tuomme meidän perussuomalaisten lakialoitteen koskien tätä perintöverotuksen uudistusta lesken asumisajan rauhoittamiseksi perintöverotukselta nimenomaan puolisoiden yhteisen kodin osalta — tätähän tosi moni kansanedustaja eri puolueista, joka ikisestä puolueesta mielestäni, ainakin sosiaalidemokraateista, vihreistä, kokoomuksesta ja keskustasta, kannatti — niin valitettavasti en löytänyt sieltä lakialoitteesta yhdenkään kansanedustajan nimeä. Se oli tuossa viikon auki, ja siitä tiedotettiin. Täällä tänään puhuttiin, että jokainen pitääköön lupauksensa, ja nyt peräänkuulutan sitä, ettei täällä aika moni ole edes sitäkään viitsinyt käydä allekirjoittamassa, vaikka se koskee keskituloista, tavallista ihmistä, joka on juuri menettänyt läheisensä. Mutta ei se valitettavasti nyt sitten kiinnostanut.

Haluaisin vielä todeta tuohon, kun ministeri Orpo hyvin lyhyesti puhui maahanmuutosta ja sen kustannuksista: Näitä täytyy tuoda esille sitä varten, että minusta tuntuu, että perussuomalaiset ovat ainoa puolue, joka näistä puhuu. Sanoin tuossa äskettäin, ja olemme näistä usein puhuneet, että esimerkiksi nyt muutamassa vuodessa pelkästään vastaanottoon ja turvapaikkakeskuksiin on mennyt 1,4 miljardia rahaa elikkä saman verran kuin me otamme lainaa ensi vuonna, ja nyt tässä oli vielä tämä 6 miljoonan lisäys. Jotta ihmiset saavat siitä käsityksen, niin ensi vuodelle hallitus on lisäämässä takuueläkkeeseen yhteensä 10 miljoonaa, ja jos ajatellaan, että tänä vuonna heitetään 6 miljoonaa vastaanottokeskuksiin lisää, niin jokainen voi laskea siitä, että 9 euroon olisi saanut monta euroa päälle. Nämä ovat isoja rahoja, nämä pitää konkretisoida esimerkein, ja sen takia minusta on ikävää, että ne aina sivuutetaan sillä lailla, että no, perussuomalaiset nyt puhuvat noista, niillä nyt on aina noita äärisuomalaisia ajatuksia.

Kehitysavusta minun on ihan pakko sanoa, että minä harmittelen, valtiovarainministeri, ja ehkä moni muukin, kun odottaisin ihan aidosti keskustelua siitä, kun puhutaan keinoista. Olen samaa mieltä siitä, että ilmastonmuutos, saasteet, muovilautat ja muut ovat tulevaisuuden suuri haaste, se on sitten sen jälkeen, jos me tänne hukumme saasteisiin, ihan sama, miten me täällä tätä rahaa jaamme, ei tässä ole paljon sitten tekemistä. Mutta meillä on vielä aikaa. Ja yksi merkittävä asia on se, että tietyissä maanosissa on niin paljon ihmisiä, että sinne ei enää mahdu lisää. Siellä ei ole puhdasta juomavettä, eläinlajit köyhtyvät. Me tarvitsemme eri eläinlajeja biodiversiteettiä varten, niin että siellä on tietty luonnon kiertokulku. Jos sieltä jää välistä pois lajeja, se on yksi osa tätä ongelmaa. Vedet saastuvat, ei ole enää viljelyskelpoista maata, ei ole tilaa muille eläinlajeille. Katsoin ihan tästä Maailman luonnonsäätien tilastosta, että tällä hetkellä esimerkiksi selkärankaisten villieläinten määrä on vähentynyt keskimäärin 60 prosenttia reilussa 40 vuodessa, siis 60 prosenttia, ja selkärankaisia on tällä hetkellä vähemmän kuin koskaan ihmiskunnan historiassa. Onkin sanottu, että kuudes sukupuutto on alkamassa. Me olemme vastuussa tästä.

Yksi merkittävä asia on se, että tietyissä maanosissa pitää edellyttää kehitysavun edellytyksenä, että he esittävät väestösuunnitelman, että miten sitä kansan määrää vähennetään. Se ei auta mitään, vaikka me täällä mitä piipertäisimme, jos muualla maailmassa tulee miljoonia ihmisiä koko ajan lisää, sehän on ihan fakta. Haluan [Puhemies koputtaa] tästä keskustelua, mutta kun ei sitä oikein tunnu syntyvän. Se on joillekin niin kiusallista, ettei siitä voi keskustella. Onhan tässä nyt ollut esimerkkinä esittää maita, joilla on ollut väestösuunnitelma. Me toivomme tänne lisää suomalaisia, mutta toisissa maanosissa joudutaan vähentämään kansaa, ja näin se vain on. Ei ole [Puhemies koputtaa] meidän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

tehtävämme miettiä loppuun asti sitä, miten he siellä pärjäävät, ja lähettää koko ajan vain rahaa. Kyllä pitää itsekin pystyä huolehtimaan omasta väestönkasvusta.

15.25 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota, kun ministeri Orpo esitteli lisäbudjettia, siihen, että hän puhui, että tällä hallituskaudella nyt edetään ”pienet napsut kerrallaan”: että tässäkin tuli semmoisia pieniä mukavia napsuja esimerkiksi koulutukseen tai muuta. En sano, että eivätkö ne olisi tarpeen, ne ovat enemmän kuin tarpeen, mutta ehkä tämä kuvaa juuri sitä aika kammottavaa isoa kuvaa, mikä tällä hallituksella politiikassaan on ollut, että ensin otetaan esimerkiksi todella isolla kauhalla koulutuksesta ja sitten tullaan pieni napsu kerrallaan hieman takaisin ja kuvitellaan, että kyllä tässä kauheasti hyvää tehdään.

Mitä on tapahtunut? Kolme ja puoli vuotta on kulunut, ja, puhemies, en minä ole nähnyt hallitukselta kolmen ja puolen vuoden aikana niitä isoja rakenteellisia uudistuksia, mitä ministeri Orpo äsken kovasti peräänkuulutti, että nyt sitten jatkossa tarvitaan isoja uudistuksia ja muuta. No, mitä tällä hallituskaudella? Kolme ja puoli vuotta on ollut aikaa. En ole nähnyt niitä, puhemies. Se ainoa, mitä yritetään kovasti, on sote, ja tiedämme kyllä tällä hetkellä sen valitettavan tilanteen, mikä siihen kaiken kaikkiaan liittyy.

Tosiasia on myös se, että varmasti on niin, että kiitos sen, että maailman tuulet ovat puhaltaneet jo niin hyvään suuntaan, me olemme vihdoinkin täällä Suomessakin päässeet suhdannehuipun häntään kiinni. Mutta se, mikä on koko ajan ollut se huoli meillä, ovat ne arvovalinnat, mitkä nyt tehdään. Kun talous on ollut kasvussa, niin se kasvu ei ole oikeasti kuulunut kaikille. Tosiasia on, että hallitus on esimerkiksi joka syksy leikannut eläkkeensaajilta, indeksileikkaukset on tehty, ja sillä sipuli. Näin se on mennyt, ja se on hyvin, hyvin, hyvin ikävää. Perusturvaa on leikattu keskustajohtoisen hallituksen aikana, ja kyllä se aika tavatonta kaiken kaikkiaan on. Rahaa on riittänyt, kassa on tyhjennetty. Sitä on tyhjennetty varsin antoisiiin veronkevennyksiin kaikkein hyväosaisimmille.

Tässä vaiheessa mainittakoon, että esimerkiksi sosiaalidemokraattien vaihtoehdossa pieni- ja keskituloisilta palkansaajilta ja eläkkeensaajilta perittäisiin vähemmän veroa kuin hallitus perii, mutta ottaisimme reiluuden ja oikeudenmukaisuuden nimissä niiltä vähän isommilta omistajilta hieman enemmän.

Mutta kaiken kaikkiaan se, mikä tässä huolestuttaa aika paljonkin, on se, että mitä enemmän kuuntelee arvioita eri tutkimuslaitoksilta, niin alkaa näyttää siltä, että maailmantalouden tuulet alkavat hiipua, ja voi käydä niin, että talouskasvu hiipuu ennen pitkää. Nyt kun olemme olleet suhdannehuipussa, kasvu ei ole kuulunut kaikille, ja sitten olemme ehkä aika hankalassa taloustilanteessa taas muutamien vuosien päästä. Edustaja Harakka mielestäni jo aika hyvin kuvasi sitä, että tähän nähden on varsin vastuutonta, että velkaantuminen edelleen jatkuu ja hallitus ottaa ensi vuonna suhteessa enemmän velkaa kuin tänä vuonna. Jotenkin tuntuu siltä, että rempsallaan tämä nyt jätetään seuraavalle hallitukselle. [Hannu Hoskonen: Voi hyvänen aika! — Välihuutoja keskustan ryhmästä] Kassa tyhjänä, velkaa edelleen on paljon. Suunnattomia tehtäviä täytyy tehdä ensi vaalikaudella. — Kyllä täällä, arvoisat keskustalaiset, ketkä nyt huutavat kovasti sinne väliin, teillä on varmasti paljon asiaa siellä huudoissa, mutta teidän oma pääministerinne huusi viime viikonloppuna. Teidän keskustalainen pääministerinne huusi viime viikonloppuna, kuvaannollisesti varmasti, jonkinlaisen hätähuudon siitä, että nyt kun kuitenkin talous on mennyt hyvin, niin kuinka on käynyt. Ehkä tämä hallitus on sittenkin leikannut liikaa. Ei tämä ole mikään kevyt lausunto. Ja viimeistään nyt olisi tietenkin hyvä se omatunto löytää ja esimerkiksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

tehdä niin, että tämän viimeisen kerran voisi hallitus halutessaan nämä indeksileikkaukset, aika julmat sellaiset, pienituloisilta ihmisiltä kerta kaikkiaan perua.

Nyt kolkuttaa omatunto viikonloppupuheissa. Onhan koko kausi tietenkin keskustalla ollut sen painotteista, että viikonloppuisin kyllä vaaditaan eläkeläisköyhyyden torjumista ja sitten tullaan tänne ja puhutaan salissa, että kaikki on hyvin, ja painetaan nappulaa sen puolesta, että eläkeläisiltä leikataan. Näinhän se on mennyt käytännössä.

Täällä vaikutusvaltainen kokoomuslainen käytti tänään puheenvuoron, että ehkä olisi pitänyt koulutuksesta leikata vähemmän. Eli nyt sitten omatunto — hyvä niin — niissäkin kolkuttaa, mutta niinhän se ei voi mennä, puhemies, mitä juuri ministeri Orpo omassa puheenvuorossaan sanoi, että palataan sitten näihin asioihin kenties ensi vaalikaudella. [Leena Meri: Se on kaksilla rattailla ajamista!] Palataan näihin ensi vaalikaudella. Seuraava hallitus tekee rakenneuudistukset ja hoitaa nämä oikeudenmukaisuuskysymykset, ja perintönä on hiipuva talous ja lisääntyvä velka. Jotenkin kuulostaa, puhemies, siltä, että olisiko hallitus kenties itse voinut jotain neljän vuoden aikana tehdä toisin, ettei tilanne tällä hetkellä olisi tämä.

Puhemies! [Puhemies koputtaa] Nyt ihan lopuksi — huomaa, että aika käy — haluan vain sanoa pari asiaa, jotka liittyvät myös oman maakuntani tilanteeseen. Odotin nimittäin kovasti tätä lisätalousarviota siksi, että Pirkanmaalla oli kovia toiveita sen suhteen, että olisimme saaneet aikaistettua kolmosraiteen suunnittelun aloittamista pääradalle, mikä siis on monen muunkin maakunnan kysymys kuin pelkästään Pirkanmaan. Siihen on hiukan rahaa ensi vuoden talousarviossa, miljoona euroa, mutta kaikki tietävät, että se ei tule riittämään määrällisesti. Nyt olisi ollut oiva paikka esittää lisätalousarvioon sitä miljoonan aikaistamista, niin että suunnitteluun oltaisiin päästy nyt, ja sitten ensi vuoden puolella hieman isompi määräraha, jotta tätä pääraideasiaa saataisiin eteenpäin. Tämä on sinänsä harmillista, sillä itse aikanaan eräässä debatissa ministeriltä kysyin, voisiko tällaista aikaistamista lisätalousarvioon tämän miljoonan osalta harkita, ja hän sanoi, että hän sinänsä suhtautuu myönteisesti ajatukseen aikaistamisesta, mutta eipä ilmeisesti tätä esitystä nyt ole tehnyt, ja hallitukselta sitä ei tässä paperissa ole.

Toinen asia, mikä tietenkin voisi olla tarpeen jo tässä yhteydessä hoitaa, on tämä edustaja Satosenkin lakialoitteeseen perustuva asia, mikä myös Pirkanmaalla on hyvin tärkeä, niin kuin monella muullakin alueella, jolla on alueellisia työllisyyskokeiluja, eli miksi lopettaa sellainen, joka toimii, miksi repiä sellainen alas. Jatketaan sitä. Se olisi hyvin tärkeä, ja sillä on saatu hyviä tuloksia. Tässä suhteessa olen kyllä antanut täyden tukeni edustaja Arto Satosen aloitteelle kokeilun jatkosta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Hoskonen. [Joona Räsänen: Eikö kello ole jo puoli?] — Käydään loppuun tämä puhujalista, joka tässä on näkyvissä, koska siinä on nyt neljä puheenvuoroa. — Olkaa hyvä, edustaja Hoskonen

15.33 Hannu Hoskonen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kun tämä hallitus aloitti, niin pitää rehellisesti tunnustaa, missä olimme — kaiken viisauden alku on tosiasioiden tunnustaminen. Kun tämä hallitus aloitti, niin valtion ja kuntien eli julkisen talouden rahoitusasema oli heikentynyt edellisen neljän vuoden kauden aikana 38,5 miljardia euroa. Suora lainaus valtioneuvoston selonteosta: 38,5 miljardia euroa. Meillä oli toistasaatauhatta työtöntä lisää, kolmesta suuresta luottoluokittajasta kaksi oli jo antanut meille punaisen kortin, ja jos kolmas olisi tullut, niin korot olisivat hypänneet ylös välittömästi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

Sitäkö oppositio haluaa, että olisimme jatkaneet konkurssihallinnon ylläpitoa? Voimme seurata, arvoisa puhemies, tätä kehitystä nyt tällä hetkellä Italiassa. Sillekö tielle me haluamme? Tuskinpa vain kukaan tässä talossa aidosti haluaa. Edustaja Viitanen äsken sen perään vähäsen kuulutti, mutta ihmettelen vain, että hän kokeneena parlamentaarikkona ei suuria lukuja hallitse. Tai luulen, että hän hallitsee, mutta hän ei halua jostain syystä niitä sanoa julki.

Nyt on 115 000 ihmistä saanut työtä. Se on tarkoittanut noin 500 000—600 000 ihmisen koteihin positiivista asiaa, vähintään 1 000 euroa lisää käyttörahaa per kuukausi, eli valtava edistysaskel. Ja nyt, kun olemme saaneet tuotannon tässä maassa pikkuhiljaa liikkeelle, kilpailukyky on parantunut, meidän on aivan välttämätöntä, arvoisa puhemies, pitää siitä huoli, että kilpailukykymme säilyy. Yksikään suomalainen tuote ei maailmanmarkkinoille mene, laivat eivät satamasta lähde, ellei tuotteen laatu ole hyvä ja kilpailukyky hinnan suhteen parempi kuin kilpailijamaissamme. Muun muassa Ruotsi on metsäteollisuuden tuotteiden kannalta pahin kilpailijamme ja varmasti pystyy tekemään laatua ja hyvää määrää. Eli nämä asiat on pantu pikkuhiljaa kuntoon.

Ennen kaikkea, arvoisa puhemies, kasvu on keskittynyt muuannekin kuin tänne etelään. Meillä kovimmin kasvavia maakunta ovat Kainuu, Lappi, Satakunta ja niin edelleen, kolme maakuntaa mainitakseni. Näillä alueilla on voimakas työvoimapula, samoin monella muullakin paikkakunnalla ja maakunnalla. Sama koskee kotimaakuntaani. Siellä on selvästi ammattiosajista, muun muassa metallityöstön ammattilaisista, huutava pula, todella huutava pula. Siitä huolimatta meillä on lähes 200 000 työtöntä, eli kyllähän meillä on valtavia rakenteellisia ongelmia edelleen. Ja täällä huudetaan vain sen perään, että rahaa pitäisi jakaa lisää. Mielenkiinnolla odotan demarien vaihtoehtobudjettia, mutta pahoin pelkään, että siellä taas Sitran rahat ovat pelissä ja Suomen Pankin taseeseen ollaan käyty kärsiksi. Jos me emme uudista tässä maassa ja pysty tekemään todellisia parannusehdotuksia maan talouteen ja yritysten hyvinvointiin, niin me emme pysty julkista hallintoa kasvattamalla koskaan tästä maasta tekemään muuta kuin konkurssipesän.

Tämän hallituksen yksi iso hyvä teko on ollut siinä, että olemme pystyneet rakenteita keventämään. Yli 300 normia on purettu. Yhtenä esimerkkinä voin sanoa vaikka, että kaavoitusta on yksinkertaistettu, rakentamista nopeutettu, ja on monta monta muuta asiaa. Mutta riittääkö se? No, ei varmasti riitä. Seuraavalla vaalikaudella meidän on tähän byrokratian purkuun tehtävä todella jättiharppauksia lisää. Emme me tarvitse rakennuslupien hyväksymiseen 86:ta valitusta siitä, saako joku rakentaa talon tai tuotantorakennuksen tai jonkun muun. Joku känkkäränkkä voi kaikki hankkeet pysäyttää. Tämäkö on demokratiaa? Eikös enemmistön pitäisi päättää? Nyt se on melkein semmoinen vähemmistön diktatuuri, että osaamalla kirjoittaa yhden osoitteen ja omistamalla yhden kirjemerkin ja pienen lapun paperia voi pysäyttää monta hanketta. Siihenkö me todella pyrimme?

Kolmas tähän samaan ketjuun kuuluva asia byrokratian purun lisäksi on sitten suomalaisten mahdollisuuksien vielä parempi käyttö. Demarien puheenjohtaja Antti Rinne linjasi Kuopiossa lokakuun viimeisenä päivänä, että Suomen hakkuumäärä on 72,4 miljoonaa mottia eikä yhtään yli. Siis demarien kantako on se, ettei teollisia työpaikkoja lisää, ei lisää hyvinvointia, ei mitään? Että vedämme vain länget kaulaan ja rukkaset putoavat siihen ja ruvetaan ihmettelemään? Metsien kasvun mukaan tällä hetkellä kestävä hakkuumäärä ylittää jo 85 miljoonaa mottia per vuosi. Ensi vuosikymmenellä pääsemme 95 miljoonaan, siis lähelle 100:aa miljoonaa mottia, se on kestävä hakkuumäärä. Tällä hetkellä vuotuinen metsien kasvu on lähes 110 miljoonaa mottia. Eli koko ajan hiilinielu kasvaa, koko ajan hiili-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

varasto kasvaa, mutta demarien puheenjohtaja, merkittävä, mahdollinen tuleva pääministeri, esittää, että nyt on lyötävä liinat kiinni ja ruvettava ihmettelemään. Mitä tehdään investoinneille? Kuopion Finnpulp, pitäisikö sekin ajaa alas? Entäs Kemijärven sellutehdas? Entäs Lieksan teollisuusinvestointi bioöljyyn?

Biotalous toimii, jos meillä vain riittää tässä maassa sivistystä sen verran, että annamme sen kehittymisen mahdollisuuden myös muuante kuin tänne pääkaupunkiseudulle. Pääkaupunkiseutu ei tällä hetkellä itse asiassa ole edes kasvun moottori. Se kasvupotentiaali on ihan muualla tällä hetkellä. Jos me haluamme tähän maahan saada jonain päivänä aidosti ilmastoystävällistä politiikkaa, meidän on rohjettava käyttää omia raaka-aineitamme, ja metsät ovat siinä numero yksi, ehdottomasti ovat. Ja jos meidän näkökantamme tähän asiaan on, että lähdemme jarruttamaan niitä hankkeita, jotka eivät tätä valtavaa keskittämispätkimystä tue, niin silloin mennään kyllä semmoiseen kuiluun, jota ei kukaan halua edes pahimmissa painajaisissaan kuvitella.

Ajatelkaa, me tänä päivänä maksamme kaikkineen erilaisia asumistukia ja muita tukia asumiseen ja elämiseen liittyen lähes 4 miljardia vuodessa. Työttömyys maksaa saman verran, vähän enemmänkin. Lähes 10 miljardia on mennyt rahaa semmoiseen, jonne ei tarvita yhtään rahaa. En jaksa millään ymmärtää, että esimerkiksi demarit tukevat sitä, että tänne pitäisi valtavasti rakentaa lisää asuntoja ja maksaa ihmisille valtavat asumistuet ja saada ne ihmiset lopuksi ikää asunto-orjuuteen. Onko se teidän mielestänne se nirvana, jonne pitäisi kaikkien suomalaisten päästä? Mielestäni ei. Onko todella jonkun työssä käyvän ihmisen, sairaanhoitajan tai lähihoitajan tai jonkun muun, tehtävänä olla sen pankin orja, asunto-orja, lopun ikänsä? Ennen oli maaorjia, se lailla kiellettiin. Nyt näköjään suurkapitalistia halutaan tukea sillä, että maksetaan valtavasti näitä asumistukia, jotta kalliit kämpät käyvät kaupaksi, jotta pystyy maksamaan kalliin vuokran.

Arvoisa puhemies! Tässä muutamia huomioita siitä, minkä tautta kasvun tiellä pitää pysyä. Demarien viime vaalikauden vaihtoehto ei taida olla realismia — toivon mukaan ei sitä koskaan tule olemaan. Sillä tiellä olisimme Kansainvälisen valuuttarahaston huomas- sa jo tänä päivänä. Jos ette puheitani usko, niin tutustukaa hieman Italian tilanteeseen. Siellä on juuri se kehitys, mitä te näköjään viime vaalikaudella tavoittelitte. Toivon, arvoisa puhemies, että Suomi ei sille tielle koskaan joudu. Me tarvitsemme vain pikkuisen lisää isänmaanrakkautta ja avarakatseisuutta. Ei se sen isompi juttu ole.

15.40 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! On paikallaan tässäkin keskustelussa jälleen kerran kerrata ne Suomen talouden viime vuosien kehityskulut, kun täällä on jälleen kerran tämän toisen lisätalousarvion keskustelussa haastettu koko tämän vaalikauden talouspolitiikka. Kertauksena sama, minkä sanoin, kun käsittelimme lähetekeskustelussa ensi vuoden varsinaista valtion budjettia: Meidän pitää muistaa, mistä lähdettiin kolme ja puoli vuotta sitten liikkeelle. Silloin maailmantalous kasvoi, Euroopan talous kasvoi, niin kuin se kasvaa tälläkin hetkellä. Totta kai aletaan olla siellä pyramidin huipulla ja kaikki tiedämme, että mikä menee ylös, tulee joskus myös alas, mutta maailma ja Eurooppa olivat nousussa silloin kolme ja puoli vuotta sitten.

Oli kuitenkin kaksi huonoa oppilasta, kaksi luokalle jäänyttä: Kreikka ja me, Suomi. Kolmen ja puolen vuoden aikana me olemme päässeet tästä tilanteesta ylöspäin. Me olemme saaneet yli 100 000 uutta työpaikkaa, me olemme saaneet työllisyysasteen nostettua sinne 72:n hujakoille, ja me olemme saaneet tervehdytettyä meidän julkista taloutta. Se on ollut se pitkä linja talouspolitiikassa, mitä ei voi unohtaa. Me emme voi pitää heikoimmis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

ta ihmisistä huolta, jos meidän talous murenee. Se on aivan tosiasia. Se on tosiasia valtiolla, kunnalla ja meidän jokaisen oman perheenkin taloudessa.

Arvoisa puhemies! Tulin tänne puhujakorokkeelle puhumaan vähän liikenneasioista, koska tässä aivan erinomaisessa lisätalousarviossa on paljon panostuksia liikennepolitiikkaan.

Aluksi haluan mainita tämän omalle vaalipiirilleni ja alueelleni erittäin tärkeän hankkeen ja kiittää vielä Sipilän hallitusta ja kaikkia asiassa mukana olleita ministereitä siitä, että nyt 20 miljoonaa euroa saadaan Vaasa—Uumaja-laivayhteyden kehittämiseen: 10 miljoonaa itse siihen liikenteen tukemiseen ja kehittämiseen ja 10 miljoonaa tällaiseen uuteen hybridilaivaan, joka osittain kulkee LNG-kaasulla ja osittain biokaasulla ja josta tulee aivan uuden tyyppinen, ympäristöystävällinen laiva. Tällä on erittäin iso merkitys Vaasan seudulle, Vaasan seudun matkailulle, Vaasan seudun teollisuudelle. Sillä on valtava merkitys omalle kotikaupungilleni Kauhavalle. Meillä on vahva metalliteollisuus, joka linkittyy tähän Vaasan teollisuuteen. Tämän matkailumerkitys on sellainen, jota täytyy erityisesti nostaa esille, koska siellä Lapin ja Kolin varjossa mekin — me pohjalaiset, joilla ei mitään vaaroja ja tunteita ole — vähän niin kuin hiippailemme mukaan tähän Suomen nousevaan matkailuun. Meillä on pandoja, ne löytyvät sieltä Ähtäristä, se on ihan Euroopan laajuinen nähtävyys. Niitä on nyt helpompi tämän laivayhteyden jälkeen tulla Ähtäriin katsomaan. Ja omalla kotipaikkakunnallani Kauhavan Ala-Härmässä on huvipuisto PowerPark, jossa voi maksaa kruunuilla. Siellä kun puhumme talouspolitiikkaa, meillä on osittain kesäisin kokeilussa tämä niin sanottu rinnakkaisvaluuttakuvio, mikä joskus on talouspolitiikassakin nostettu esille.

Mutta, puhemies, uskon, että tällä uudella Vaasa—Uumaja-laivalla on merkitystä myös koko Suomelle, koska yksi meidän iso ulkomaankaupan väylä ja kehityskäytävä lähtee tuolta Atlantin rannalta Norjasta, tulee Suomen läpi Venäjän markkinoille ja sieltä sitten aina Kiinaan asti. Me tiedämme tämän kiinalaisten niin sanotun Silkkitie-aloitteen. He pyrkivät kehittämään tällaista länteen — heistä katsottuna länteen — suuntautuvaa yhteyttä kauppapolitiikassa ja kaupassa, ja me olemme aivan sen Silkkitien varrella. Toivon, että nämä Corridor-hankkeet ja Keski-Pohjola-hankkeet etenevät entisestään ja Suomen valtio on niissä mukana ja patistaa myös Ruotsin kuningaskunnan mukaan tähän. Haluan myös kiittää kaikkia kollegojani Vaasan vaalipiirissä hyvästä yhteistyöstä, että tämä uusi laiva on saatu eteenpäin. Tässä on aidosti ollut sellaista alueellista yhteistyötä yli hallitus- ja puoluerajojen.

Arvoisa puhemies! Jotta me saamme Suomessa työllisyysasteen nostettua sinne lähemmäs 80:tä prosenttia ja pystymme rahoittamaan tämän hyvinvointiyhteiskunnan näiden kaikkien muutosten keskellä ja tässä tyrskyvässä maailmassa, me tarvitsemme infrainvestointeja: päärataa pitää kehittää, tarvitaan kolme raidetta Tampereelta tänne pääkaupunkiseudulle, tarvitaan kaksi raidetta pohjoiseen ja monia monia muita hankkeita, on itärataa, tunnin junaa ynnä muuta. Mutta me emme voi päästä näihin hankkeisiin käsiksi tällä perinteisellä tavalla, että me väänämme täällä eduskunnassa siitä, että laitetaan samalle viivalle opintotuki, kansaneläke ja sitten joku tällainen vuosikymmeniä kestävä ratarainvestointi, vaan meidän pitää saada uudenlainen rahoitustapa näihin isoihin liikennehankkeisiin. Ne pitää jollakin tavalla irrottaa tästä perinteisestä budjettimenettelystä. Minusta ei pidä tyrmätä myöskään sitä yksityistä sijoitusrahaa näihin isoihin infrahankkeisiin. Tässä me olemme valitettavasti jääneet, arvoisa puhemies, paljon jälkeen vaikkapa Ruotsista, Norjasta puhumattakaan. Infraan panostaminen, infrasta huolehtiminen on jatkossa aivan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

keskeinen kysymys sille, että meillä on töitä. Ja jos meillä ei ole töitä, me emme voi pitää huolta niistä heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä.

15.46 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ehdottaa lisätalousarviossaan 40:tä miljoonaa euroa muuntokoulutukseen. Rahaa käytetään työttömien lyhytkestoiseen ja tutkinnon osaan tähtäävään koulutukseen sekä muihin työllistymisen edistämistoimiin. Rahaa kohdennetaan aloille, joilla on akuutti osaajapula. Näitä ovat muun muassa rakennus- sekä sosiaali- ja terveysala. Lisäksi niin sanottuja koodareita koulutetaan lisää. Lisäksi hallitus osoittaa Talent Boost -toimenpideohjelman 5 miljoonan euron rahoituksen. Ohjelman tavoitteena on vahvistaa osaajien saatavuutta kasvualoilla ja yritysten ja kansainvälisten osaajien kohtaantoa tukien maahanmuuttajien työllisyyttä ja yritysten työvoimatarpeisiin vastaamista.

Edustaja Uotila väitti, että tutkimus- ja kehittämismenot ovat polkeneet paikallaan. Edustaja Rinne myös väitti, että hallitus on leikannut tutkimuksesta. Ehkä muisti on lyhyt, tai se on rajoittunut. Jotkut luottavat Tilastokeskuksen tutkimuksiin, kuten myös minä. Tilastokeskuksen mukaan tutkimuksesta on leikannut viime hallitus. Tutkimus- ja kehitysrahoitus laski yhtäjaksoisesti 7 miljardista 6 miljardiin euroon opposition hallitessa vuosina 2011—2015. [Sirpa Paatero: Kokoomusjohdossa!] Neljässä vuodessa rahoituksesta katosi siis yli miljardi euroa. Tutkimus- ja kehitysrahoituksen menot löysivät noususuunnan vuonna 2017. Kasvu vahvistuu nyt, kun Suomi on saatu kuntoon. Tutkimus- ja kehitysrahoitus on myös ylittänyt jo vuoden 2015 tason.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot olivat Tilastokeskuksen mukaan 6,2 miljardia euroa vuonna 2017. Menot nousivat edellisvuodesta 247 miljoonaa euroa. Kasvua oli kaikilla sektoreilla: yrityksissä 3 prosenttia, julkisella sektorilla 8 prosenttia ja korkeakouluissa 5 prosenttia vuoteen 2016 verrattuna. Tutkimusmenojen viiden vuoden mittainen supistuminen päättyi, edellisen kerran kasvua kirjattiin vuonna 2011. Vuonna 2018 tutkimus- ja kehittämismenojen arvioidaan kasvavan edelleen noin 140 miljoonalla.

Poliisitoimen toimintamenoihin myönnetään lisäystä 2,7 miljoonaa euroa. Tämä lisäys johtuu heinäkuussa pidetyn päämiestapaamisen ylimääräisistä kustannuksista poliisille. Haluan kuitenkin huomauttaa, että poliisilla ei ole jatkossakaan ennakoon rahaa tällaisia tapahtumia varten, vaan rahoitus tulee ilmeisesti tällä tavoin taannehtivasti. Samanlainen tilanne saattaa olla myös Rajavartiolaitoksella, jolle myönnetään nyt 670 000 euroa lähes samoin perustein.

Arvoisa rouva puhemies! Kehitysyhteistyöhön ehdotetaan 2:tä miljoonaa euroa, ja Metso-ohjelman toteuttamista ehdotetaan vahvistettavaksi 3 miljoonan lisämäärärahalla. Nämä ovat oikeansuuntaisia lisäyksiä mutta eivät tietenkään riittäviä. Myös veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin tulee 19,3 miljoonan korotus. Tämä on oikein, vaikka tulee monelle jo liian myöhään.

Viimeisenä asiana haluan tuoda esiin vielä tiet. Perusväylänpitoon ehdotetaan yhteensä 46 miljoonan euron lisäystä tasoristeysten turvallisuuden parantamiseen, teiden talvikunnossapidon parantamiseen, korjausvelan vähentämiseen ja riista-aitojen rakentamiseen. Tätä on odotettu tuolla harvaan asutulla alueella jo jonkin aikaa. Nyt hallitus on huomionnut, että koululaisten pitää päästä kouluun, maidon meijerille ja puun tehtaalle myös talvella. Pelkästään polkupyörällä kulkeminen on jatkossakin mahdotonta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

15.50 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä opposition edustaja sanoi yleisestä taloustilanteesta puhuessaan, että hallitus olisi itsekin voinut tehdä jotain. Minun mielestäni tämä on aika paljon sanottu tilanteessa, jossa hallituksen talouspolitiikka, jota se on harjoittanut, on osaltaan vaikuttanut siihen, että maamme talous on tällä hetkellä niin myönteisessä kehityksessä kuin mitä se on. Suuri kuvahan on se, että talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyys vähenee, julkisen talouden tasapaino vahvistuu. Kukaan ei ole kiistänyt sitä, että talouskehityksellä maailmalla ja Euroopassa on ollut merkittävä vaikutus siihen, miten Suomen talouden on käynyt, mutta lienee aivan yhtä selvää, että myös hallituksen omilla toimilla, hallituksen politiikalla, on tähän myönteiseen kehitykseen vaikutettu.

Äskeisen työmarkkinakiistan osalta ihmettelin sitä, että ammattiyhdistysliike oli valmis vyöryttämään lakkokoneistonsa kaduille ja toreille ja työpaikoille estääkseen hallitusta ja eduskuntaa tekemästä sitä muutosta pienten yritysten palkkaamiskynnykseen, mitä hallitus oli ajamassa. Onneksi tämä kiista ratkesi ja pienyritysten työllistämiskynnyys, palkkaamiskynnyys, tulee tämän hallituksen esityksen, joka lähipäivinä saadaan, myötä alenemaan, ja se on hyvä ja tärkeä pieni askel edelleen työllisyyden parantamiseksi. Tähän työmarkkinakiistaan ja sen suhteeseen esimerkiksi kansanvallan arvostamiseen palataan varmasti myöhemmin.

Kun tätä työmarkkinakiistaa käytiin, niin mediasta huomasin, että ammattiyhdistysliikkeen kannalta hallituksen syntilistana oli paljon muuta, tai muutakin, kuin esillä ollut työsopimuslain muutos. Minua henkilökohtaisesti hämmästytti se, että monissa ammattiyhdistysliikkeen edustajien puheenvuoroissa vaikutti siltä, että eniten hiertää solmittu kilpailukyky sopimus, ja siihen kai viittasi sekin, että kampanja työsopimuslain muutosta vastaan nimettiin ainakin SAK:n piirissä tällaiseksi Viimeinen niitti -kampanjaksi.

On myönnettävä, että kilpailukyky sopimuksessa on eräs merkittävä valuvika, ja se on tietysti se, että lomarahoja leikattiin vain julkisen sektorin työntekijöiltä, kun taas itse olen sitä mieltä, että jos lomarahoihin oli aihetta puuttua, niin silloin olisi ollut oikeudenmukaista ja perusteltua leikata lomarahoja kaikilta. Tämä olisi myös taannut sen, että ne, jotka Suomessa saavat kaikkein suurimpia palkkoja, olisivat tulleet lomarahaleikkausten piiriin. Mutta vaikka tämä valuvika kilpailukyky sopimuksessa mielestäni on, niin on aivan selvää, että kokonaisuutena arvioiden kilpailukyky sopimus hyvin täytti sen tavoitteen, mikä sille asetettiin, eli sen, että Suomen kustannuskilpailukyky onnistuttiin parantamaan ja sen seurauksena, tämän parantuneen kustannuskilpailuvyyn seurauksena, kymmenettuhannet suomalaiset ovat saaneet töitä. Ja jottei tarvitse luvuista riidellä, niin sanotaan nyt näin, että minä luulen, että voimme olla salissa yksimielisiä ainakin siitä, että tuhannet suomalaiset ovat saaneet töitä, vaikka ekonomistien laskelmat puhuvat noin 30 000:sta.

Kun näin on käynyt, että tuhannet tai itse asiassa kymmenettuhannet työttömät ovat kilpailukyky sopimuksen ansiosta saaneet töitä, niin en ymmärrä, miksi kilpailukyky sopimus on sitten niin hiertävä kivi ammattiyhdistysliikkeen kengässä. Onko se työssä käyviltä, työpaikkansa säilyttäneiltä liikaa vaadittu, että he tyytyvät nollakorotuksiin ja työajan pidentymiseen 6 minuutilla päivässä, jos ja kun sen ansiosta kymmenettuhannet suomalaiset työttömät ovat saaneet töitä? Onko se liikaa vaadittu? Mitä on ammattiyhdistysliikkeen solidaarisuus työttömiä kohtaan? Se on sitä, että vaaditaan parempia työttömyysturvaetuuksia, kyllä, mutta entäs kun tehdään sellaisia toimenpiteitä, joilla työttömät saavat töitä, niin eikö sitä politiikkaa pitäisi juuri tehdä ja tukea?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

Pitää sanoa, että sinänsä silloin, kun kilpailukyky sopimus tehtiin, sen hyvistä puolista oli erittäin laaja yhteisymmärrys. Tässäkin salissa demarit ja vihreät kannattivat kilpailukyky sopimusta ja toivottavasti kannattavat edelleen. Vasemmistoliitto oli ainoa puolue, joka oli vastaan. Eli en ymmärrä tämmöistä kilpailukyky sopimuksen demonisointia nyt jälkikäteen, kun se on toiminut juuri toivotulla tavalla. Suomen kustannuskilpailukyky koehen, tuhannet tai itse asiassa kymmenentuhannet työttömät saivat töitä, eikä se ole liikaa vaadittu niiltä, jotka työpaikkansa ovat säilyttäneet, että he ovat joustaneet työttömien hyväksi, ei ainakaan minun mielestäni. Sitä paitsi kun nyt katsotaan, mitä tapahtuu työmarkkinoilla, niin palkansaaajien reaaliensioiden kehitys tällä hetkellä on hyvin positiivinen ja tälle vuodelle ja ensi vuodelle on arvioitu merkittävää reaaliensioiden nousua.

Eli, rouva puhemies, summa summarum: minun mielestäni kilpailukyky sopimuksen, jos halutaan olla solidaarisia työttömille, ei pitäisi olla mikään kivi minkään ammattiyhdistysliikkeen kengissä, ja pitäisi olla tyytyväinen siitä ja itse olen tyytyväinen siitä, että Suomessa kyettiin tekemään tällainen laaja-alainen sopimus ja sisällyttämään siihen sellaisia elementtejä, jotka todellakin paransivat Suomen kansallista kustannuskilpailukykyä, ja se sopimus näin ollen johti siihen, että tuhannet tai itse asiassa kymmenentuhannet suomalaiset työttömät saivat töitä.

15.57 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Nyt täytyy sanoa, että olen varsin tyytyväinen siihen, mitä äsken kuulin, mitä sanottiin, sen takia, että nyt edustaja Zyskowiec ei todellakaan enää rehvastellut 120 000 työpaikalla vaan puhui huomattavasti pienemmistä summista. [Ben Zyskowiecin välihuuto]

Sinänsä en lähde kiistelemään siitä, kuinka monta työpaikkaa kiky-sopimus toi tai kuka sen aikaansai tai miksi se tehtiin tähän maahan, siitähän me voisimme kiistellä koko illan, mutta se, mikä on tosiasia, on se, että kilpailukyky sopimus on varsin epätasa-arvoinen. Se kohtelee siten ainoastaan yksiä ihmisiä, kuten edustaja Zyskowiec'kin äsken sanoi ja myönsi.

Mutta kuntapäättäjälle — jos sallitte, että tässä salissa sanoo pari sanaa kuntapäättäjän asemasta — kilpailukyky sopimus oli katastrofi. Miksi? Siksi, että veromarkat menetettiin näitten kesälomarahojen seurauksena. Sellaisilla paikkakunnilla, missä oli paljon julkisen puolen työntekijöitä, verorahat pienenevät, ja niitä ei kukaan kompensoi, ja se vaikuttaa koko siihen kunnan talouteen ja kunnan talouden hoitamiseen. Se tarkoittaa hyvin monessa kunnassa tällä hetkellä sitä, että veroäyriä on kunnallisveron osalta nostettava. Eli mikä on se vaikutus sitten muihin ihmisiin ja tietysti myöskin niihin ihmisiin, jotka ovat kilpailukyky sopimuksen toimenpiteiden alaisuudessa? Jos valtionverotusta lievennetään, niin sitten kuitenkin toisella puolella joudutaan nostamaan kunnallisverotusta, joka koskee joka ikistä kuntalaista, joka siellä saa jonkinäköistä toimeentuloa. Sen sijaan valtionveron puolella helpotus ei koske jokaista kuntalaista, koska jokainen kuntalainen ei yllä valtionveron tasolle. Nämä ovat niitä asioita, että mitalilla on monesti useampia eri puolia.

Sen määrän, mikä on saatu työpaikkoja nyt luotua, olisi pitänyt nostaa meidän verotuloja, myöskin kunnallisverotuloja, huomattavasti enemmän kuin mitä se on nyt pystynyt nostamaan. Toivoisin, että me uskaltaisimme katsoa yhteisesti totuutta silmiin. Jos nyt puhutaan esimerkiksi aktiivimallista, niin ei 18 tuntia työtä kolmessa kuukaudessa nosta kenenkään ihmisen sosiaalista tasoa eikä vähennä kunnan sosiaalimenoja, ne pysyvät aivan samanlaisina.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2018 vp

Mitä sitten taas tulee tähän irtisanomissuojan heikentämiseen, niin tässä kohdassa on todellakin pakko sanoa, että minun matematiikkani on niin yksinkertaista, että jos yksi sanotaan irti ja toinen otetaan tilalle, niin Seitamon opetuksen mukaan se lopputulos on plus miinus nolla. Ei tule yhtään uutta työpaikkaa, mutta toki ei vähenekään yksikään työpaikka. Että kyllä näitä asioita voidaan katsoa monelta, monelta kantilta.

16.00 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tolppaselle vastaan, että kokonaistyöllisyys on parantunut maassamme yli 100 000 työntekijällä ja se on erinomainen asia. Jotta meidän ei todellakaan tarvitsisi viettää koko iltaa tässä salissa, niin en lähtenyt esittämään tarkkoja lukuja siitä, että mistä eri komponenteista tämä kokonaistyöllisyyden parantuminen on johtunut ja mikä on ollut eri toimenpiteiden vaikutus tähän lopputulokseen.

Halusin kuitenkin, kun kilpailukyky sopimuksen onnistuneisuutta arvioidaan, kertoa sen, että olemme varmaankin yksimielisiä siitä, että se on johtanut ainakin tuhansien työttömien työllistymiseen Suomessa ja että ekonomistien arvioiden mukaan puhutaan noin 30 000 henkilöstä. Eli tällä halusin vain osoittaa, että kilpailukyky sopimus on työttömien kannalta toiminut toivotulla tavalla, ja työllisyyden parantaminen kilpailukykyyn kohentamisen myötä oli kilpailukyky sopimuksen keskeinen tavoite.

Mitä sitten tulee tähän lomarahaleikkaukseen, niin pidän, kuten jo totesin, epäoikeudenmukaisena sen kohdistamista vain julkiseen sektoriin ja käytännössä lähinnä naisvaltaisille aloille. Edustaja Tolppanen voi kysyä Riku Aallolta ja muilta miesvaltaisten ammattiliittojen johtajilta, miksi tämä lomarahaleikkaus kohdennettiin vain julkiselle sektorille ja käytännössä juuri naisvaltaisille aloille.

Mitä sitten tulee näihin verotuloihin, niin luulen, että verotulotilastot ovat sen verran tuoreita, että kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä kilpailukyky sopimuksen vaikutuksesta verotuloihin ei vielä voida tehdä, mutta kiistan sen, että se olisi ollut kuntien kannalta katastrofi. Edelleen edustaja Tolppanen totesi, että se, että ihminen on 18 tuntia töissä kolmen kuukauden aikana, ei ole mikään kunnon työllistyminen, enkä sitä väitäkään. Sen sijaan väitän, että 18 tuntia töissä on parempi kuin nolla tuntia töissä.

Näillä näkökohdilla halusin vastata edustaja Tolppaselle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.